

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА**

Факультет економіки та управління
Кафедра бізнес-економіки та підприємництва

Рівень вищої освіти другий (магістерський)
Галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»
Спеціальність 051 «Економіка»
Освітньо-професійна програма «Економіка агробізнесу та агротрейдинг»
Денна форма навчання

КВАЛІФІКАЦІЙНА МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА

КИЧУКА ІВАНА СЕРГІЙОВИЧА

на тему: «ОБГРУНТУВАННЯ ПРОЄКТУ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ
ДІЯЛЬНОСТІ АГРОПІДПРИЄМСТВА»

*Робота виконана з дотриманням основних принципів та фундаментальних
цінностей академічної доброчесності _____ Іван КИЧУК*

Науковий керівник:

канд. екон. наук, доц.

_____ Олександр НИЧИПОРУК

Робота допущена до захисту в ЕК «__» _____ 20__ р. протокол № __

Зав. кафедри бізнес-економіки
та підприємництва,
докт. екон. наук, проф.

Інна РЄПІНА

Київ 2023

ЗМІСТ

Вступ.....	3
РОЗДІЛ1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ АГРОПІДПРИЄМСТВА.....	5
1.1 Поняття та сутність ефективності агропідприємства.....	5
1.2 Фактори , що впливають на ефективність агропідприємства	12
1.3 Показники ефективності та економічний аналіз ,як інструмент підвищення ефективності агропідприємства	17
РОЗДІЛ2 ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ТА АНАЛІЗ ГОСПОДАРСЬКОЇ, ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВОЛИНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОЇ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ДОСЛІДНОЇ СТАНЦІЇ ІНСТИТУТУ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА КАРПАТСЬКОГО РЕГІОНУ НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ АГРАРНИХ НАУК УКРАЇНИ.....	27
2.1 Загальна характеристика та аналіз господарської діяльності	27
2.2 Аналіз фінансово-економічного становища та оцінка ефективності діяльності	40
РОЗДІЛ 3 РОЗРОБКА ТА ВПРОВАДЖЕННЯ ПРОЄКТУ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ВОЛИНСЬКА ДСГДС ІК НААН.....	47
3.1 Обґрунтування напрямів підвищення ефективності.....	47
3.2 Розробка та організаційні заходи для реалізації проєкту підвищення ефективності	53
3.3 Оцінка впровадження проєкту. Головні індикатори успішності проєкту.....	63
ВИСНОВКИ	69
ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ПОСИЛАННЯ	71
ДОДАТКИ	75

Вступ

Сучасна сільськогосподарська діяльність, як основний стовп економіки багатьох країн, стикається з безпрецедентними викликами та можливостями, які визначають необхідність постійного вдосконалення та підвищення ефективності агропідприємств. Змінюючи свою роль в контексті глобального розвитку, агросектор стає важливим каталізатором економічної стабільності та забезпечення продовольчої безпеки.

На фоні цих викликів, представляється важливим та актуальним розробка проєкту, спрямованого на підвищення ефективності діяльності агропідприємства. Цей проєкт базується на впевненості, що підходи до управління та виробництва в сільському господарстві можна і потрібно оптимізувати, використовуючи новітні технології, наукові досягнення та інноваційні методи.

Дана дипломна робота присвячена обґрунтуванню необхідності та переваг проведення проєкту підвищення ефективності агропідприємства в умовах сучасного господарювання. Акцент роботи робиться на важливості оптимізації управління ресурсами, впровадженні сучасних технологій, підвищенні якості продукції та створенні стійкої економічної бази для розвитку агросектору. Подальший розвиток агропідприємства не лише забезпечить його власну стійкість, але й внесе вагомий внесок у загальний розвиток сільських територій та економіки країни в цілому.

Проблеми підвищення ефективності діяльності агропідприємств завжди були центром уваги вчених-дослідників. В Україні зазначеними проблемами займаються такі дослідники як Янків М.Д, Гуменюк М. М, Голик М.А, Андрійчук В.Г, Лобова Н. В, Дерев'янко О., Зав'ялов П., Кириченко О., Кредисов А., Лозенко А. та інші.

Метою дослідження є обґрунтування проєкту підвищення ефективності Волинською ДСГДС ІСГ Карпатського регіону НААН.

Завдання дослідження полягають в аналізі поняття «ефективність»; формуванні чинників які впливають на неї; Аналіз поточного стану науково-

дослідної станції та пошук впровадження проєкту підвищення ефективності. Об'єктом дослідження є процес підвищення економічної ефективності діяльності агропідприємства.

Предметом роботи є методологічні підходи та практичні аспекти реалізації проєкту підвищення економічної ефективності агропідприємства. Методи дослідження – аналіз на основі статистичної звітності ; структуризація інформації з різних джерел.

РОЗДІЛІ ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ АГРОПІДПРИЄМСТВА

1.1 Поняття та сутність ефективності агропідприємства.

Нерідко замість терміна "ефективність" використовуються інші терміни: конкурентоспроможність господарства, вміння суб'єктів господарювання адаптуватися, конкурентоспроможність продукції, здатність виробництва пристосовуватися до змін у внутрішніх і зовнішніх умовах, реалізація інновацій, рентабельність та інші. Усі вони, в кінцевому рахунку, спрямовані на забезпечення розвитку виробництва на внутрішньому і зовнішньому ринках, рентабельності та інших аспектів. Сучасне поняття слова "ефективність" походить із латинської мови (*effectivus*, що в перекладі означає – принести користь, *effectus* – означає використання, результат і *efficientia* – результативність)[1].

Питання забезпечення економічної ефективності - ключове для кожного підприємства, оскільки відображає результативність його діяльності в усьому комплексі та взаємодії її елементів (ресурсів) і напрямів. Особливо важливо це в умовах нестабільності економіки, загостреної конкурентної боротьби, коли підприємницькі ризики різко зростають. Поняття "ефективності" в економіці відіграє важливу роль при оцінці продуктивності різних економічних процесів і рішень.

У контексті економіки, ефективність часто вимірюється відношенням витрат до отриманих результатів, що допомагає приймати оптимальні рішення. Термін "ефективність" використовується при описі явищ, які відносяться до різних галузей знань і сфер діяльності. Однак "ефективність" є ключовим поняттям практичної та теоретичної економіки.

Для початку можемо розглянути базові та загальні підходи у спробі пояснення такого економічного терміну, як «ефективність» (див. таблицю 1.1). Згідно з нею, поняття ефективність розглядається із двох протилежних точок зору.

Таблиця 1.1 - Підходи до визначення підходу «ефективність»

Підхід	Визначення
1	2
Ресурсний підхід: ефективність використання ресурсів	Ефективність – це показник випуску товарів і послуг, який розраховується на одиницю використаних ресурсів /витрат або ж на одиницю витраченого капіталу ,або на одиницю сукупних витрат усіх виробничих ресурсів.
	Продуктивність використання ресурсів для досягнення будь-якої мети.
Співвідношення «витрати – результат»	Ефективність – це результат економічної діяльності, економічних програм і заходів, що характеризується відношенням отриманого економічного ефекту до витрат факторів і ресурсів, що призвели до цього результату, досягнення найбільшого обсягу виробництва з використанням ресурсів певної вартості.
	Відносний ефект, результативність процесу, операції, проєкту, що визначається як відношення ефекту, результату до витрат, витрат, що викликали і забезпечили його настання.

Джерело: розроблено автором на основі [2;3]

Прихильники першого ("ресурсного") підходу акцентують увагу на можливості найбільш повного використання обмежених ресурсів з метою повного задоволення обмежених потреб. Економічна ефективність з цієї точки зору являє собою досягнення найбільших результатів за найменших витрат праці. На їхню думку, загальним показником економічної ефективності є норма прибутку, а також продуктивність і фондомісткість праці, фондовіддача, фондомісткість продукції, матеріаломісткість і матеріаломісткість продукції, економічна ефективність капітальних вкладень, нових технологій, енергомісткість продукції тощо[4]. Для досягнення високої ефективності в агробізнесі, важливо систематично аналізувати і вдосконалювати процеси вирощування та обробки сільськогосподарської продукції. Ефективність використання ресурсів в агробізнесі допомагає забезпечити стабільний приріст валової продукції та

конкурентоспроможність на ринку. Збалансоване використання ресурсів у сільському господарстві сприяє збереженню природних ресурсів і зменшенню негативного впливу на навколишнє середовище.

Постійний моніторинг та вдосконалення ресурсного використання допомагають агробізнесу реагувати на змінні умови та досягати стійкого росту в галузі сільського господарства.

Прихильники другого ("витратного") підходу визначають поняття "ефективність" як відношення ефекту до витрат або джерел, які були витрачені на його досягнення. Суть "витратного" підходу полягає в тому, що економічна ефективність - це відношення результатів діяльності до витрат [5].

У практичній економічній та управлінській діяльності це співвідношення є важливим інструментом для прийняття обґрунтованих рішень та оптимізації ресурсного використання. Результат в агробізнесі може включати в себе врожайність, якість продукції, дохід чи прибуток. Зменшення витрат або збільшення результатів в агробізнесі може бути досягнуто шляхом ефективного використання ресурсів, таких як земля, вода, добрива, праця та технології.

Відсутність консенсусу серед представників наукового світу у багатьох галузях, включаючи економіку, може бути зумовлена різницею у підходах і тлумаченнях поняття "ефективність". Кожна наукова школа та науковці з різних галузей мають власні переконання та різні методи оцінки та розуміння цього терміну. Різні теоретичні школи можуть використовувати різні моделі та концепції для оцінки ефективності, які наведені в табл. 1.2

Таблиця 1.2 - Підходи різних шкіл до тлумачення ефективності.

Школа	Характеристика
1	2
Класична школа	Ефективність розглядається як порівняльне співвідношення факторів виробництва до їх продуктивності та доступності ресурсів.
Неокласична школа	Ефективність розглядається з точки зору якості суспільного відтворення.

Продовження таблиці 1.2

1	2
Школа загальної рівноваги	Ефективність розглядається на макрорівні. На думку представників цієї школи, основою конкурентних переваг країн є ціни на товари, які є нижчими за рівноважні, а також умови країн, що забезпечують взаємний попит і пропозицію. Вирівнювання сукупного попиту і сукупної пропозиції може здійснюватися або шляхом зміни цін при незмінних обсягах, або шляхом зміни обсягів при незмінних цінах, або шляхом одночасної зміни обсягів і цін.
Інституційні та неінституційні школи	Ефективність розглядається з точки зору трансакційних витрат. Слід зазначити, що в рамках інституціональної та неінституціональної економіки особлива увага приділялася проблемам впливу ринкових інститутів на ефективність функціонування соціально-економічних систем різного рівня, в тому числі регіональних.
Школа конкурентних переваг	Ефективність розглядається з точки зору конкурентних переваг на рівні держави та бізнесу.

Джерело: розроблено автором на основі [6;7;8]

Англійський економіст Т. Мун був одним з перших, хто вивчав проблеми ефективності на державному рівні. Він висловив свої думки у книзі "Скарб Англії через зовнішню торгівлю", підкреслюючи значення прибуткової зовнішньоекономічної діяльності. Мун вважав, що зовнішня торгівля - єдиний шлях до здобуття скарбу для країни[9]. Згідно з його думкою, гроші приносять прибуток лише тоді, коли вони перебувають в обігу, тому він виступав проти заборони їх вивозу. За його переконанням, лише позитивний торговельний баланс може сприяти збільшенню кількості грошей у країні. Мун наголошував на необхідності створення системи економічного регулювання, яка гарантує державі позитивне сальдо платіжного балансу. Однак він визнавав існування проблем при довготривалому перевищенні експорту над імпортом, таких як зростання

внутрішніх цін при напливі надлишкових коштів в країну. При аналізі ефективності діяльності агропідприємства важливо враховувати комплекс зовнішніх зв'язків.

Адам Сміт, представник класичної економічної школи, використовував термін "продуктивність" замість "ефективності". У своїй праці "Дослідження про природу і причини багатства народів" він стверджував, що багатство є результативністю діяльності різних видів праці та професій. Закони поділу праці та зростання продуктивності праці, відкриті А. Смітом, викликали збільшення обсягу виробленої продукції, сприяючи підвищенню ефективності суспільства та підприємств [10].

На початку 20-го століття поняття "ефективність" набуло нових аспектів через вплив ефективного використання праці та технологій у промисловому виробництві. Американський вчений Х. Емерсон вважав втрати через неефективність злом, який пронизував американську промислову систему. У своїй книзі "Ефективність як основа роботи і заробітної плати" він запропонував розробку методів для досягнення максимальних результатів [11].

За думкою Х. Емерсона, багатство створюють ідеї, які раціонально створюють природні умови та зменшують витрати праці, капіталу і землі. Він підкреслював, що головною хворобою промисловості є дефектна організація, а ефективність вимагає мінімальних зусиль для досягнення максимальних результатів.

Фундаментальні положення класичної школи були розвинуті неокласичною школою, представником якої був Вільфредо Парето. У своїй теорії економічного оптимуму він шукав оптимальні рішення для найбільшої ефективності економічної діяльності та визначав "оптимальність за Парето" як стан рівноваги, де ресурси рухаються так, що підвищують добробут хоча б однієї людини, не погіршуючи становища інших [11].

Ефективність діяльності підприємства визначається за низкою показників. Оцінити ефективність роботи організації лише за її економічними досягненнями, наприклад, щодо прибутку, отриманого в результаті діяльності, недостатньо.

Великий прибуток можна отримати і на основі найжорсткішої експлуатації працівників, і на основі сучасних методів організації виробництва з використанням, наприклад соціально-психологічних факторів. Тому потрібно завжди враховувати специфіку економічної сфери.

Управління сільськогосподарським підприємством передбачає моніторинг за різними операціями та процесами, пов'язаними з виробництвом і реалізацією сільськогосподарської продукції. Успіх сільськогосподарського підприємства залежить від ефективних методів управління, здатних забезпечити оптимальне використання ресурсів, мінімізувати ризики та максимізувати прибуток [12].

Ефективність агропідприємства - це здатність сільськогосподарського підприємства до досягання максимальних результатів при оптимальному використанні ресурсів. Це включає в себе раціональне використання землі, праці, капіталу, технологій та інших ресурсів для досягнення високих показників виробництва, прибутковості та стабільності підприємства. Ефективне агропідприємство також повинно враховувати екологічні та соціальні аспекти своєї діяльності, забезпечуючи стійкий розвиток та задоволення потреб суспільства .

Основні визначальні чинники економічної результативності сільськогосподарського виробництва поділяються на зовнішні та внутрішні. Зовнішні чинники, такі як ціноутворення, оподаткування, кредитування, інфляційні процеси, дотації та компенсації, аграрне законодавство і подібні, не залежать від конкретної господарської діяльності підприємств. У той час як внутрішні чинники, такі як врожайність сільськогосподарських культур, продуктивність тварин, собівартість продукції, технології та організація виробництва, спеціалізація, визначаються безпосередньо на рівні сільськогосподарських підприємств. На сучасному етапі економічної діяльності сільськогосподарського сектора значний вплив на ефективність мають фактори зовнішньої групи[13].

Націленість на ефективність економічного механізму, який вже налагоджений, визначається переважно другою групою факторів. За словами М.

А. Голика, сутність ефективності сільськогосподарського виробництва полягає у прискоренні науково-технічного прогресу, всебічному покращенні якості робіт, максимізації високоякісної продукції на одиницю сільськогосподарських угідь, при мінімальних витратах ресурсів. Це в основному спрямовано на задоволення потреб населення в продуктах харчування та сировині для легкої промисловості[14]. Даний методологічний підхід до визначення сутності ефективності сільськогосподарського виробництва є належно обґрунтованим і відображає його ціль та шляхи досягнення цієї мети.

Ефективність розглядається через різноманітні призми, враховуючи наступні аспекти:

- Різновиди збільшення ефекту (початковий, множниковий, синергетичний);
- Рівень, на якому досягається ефект (мікро- або макрорівень);
- Етап відтворення, на якому проявляється ефективність (виробництво, розподіл, обмін, споживання);
- Фактори виробничого процесу (ефективність капіталовкладень, виробничих активів, робочих ресурсів, земельних ресурсів);
- Галузеві особливості економічної діяльності (розміщення, спеціалізація, концентрація, інтенсифікація, управління і т.д.);
- Методи визначення економічної ефективності (ефективність додаткових вкладень, порівняльна ефективність, гранична ефективність);
- Територіальний аспект економічної ефективності охоплює різні рівні господарювання, включаючи національне господарство, галузі, сільське господарство як окрему галузь, а також ефективність конкретних підприємств, районів і їх внутрішньогосподарських підрозділів. Загальна ефективність визначається на рівні суспільного виробництва, включаючи всі галузі національного господарства та сільське господарство як їхню частину. Локальна ефективність визначається на рівні конкретних заходів, галузей чи видів господарської діяльності, де оцінюється ефективність

конкретних ізольованих елементів системи. Такий підхід дозволяє аналізувати ефективність на різних рівнях та в різних контекстах, що важливо для розуміння та вдосконалення економічного управління[15].

Узагальнення еволюції поглядів на формування та розвиток економічної ефективності дозволило констатувати, що автори проаналізованих праць зробили значний внесок у розвиток сучасної науки. Проведений аналіз показав, що поняття "ефективність" завжди пов'язане з відношенням вартості результату до вартості витрат. Економічна ефективність розглядається як суб'єктивна, індивідуалізована оцінка об'єкта і має кінцевий результат.

1.2 Фактори , що впливають на ефективність агропідприємства

Механізм ринкової економіки, як відомо, включає в себе інтереси, цілі та рішення, а через них впливає на всіх учасників ринкових відносин, синтезуючи єдиний результат взаємодії сторін цієї системи та реагуючи на взаємодію суб'єктивних та об'єктивних факторів виробничої діяльності. Фактори ефективності - це різноманітні чинники або обставини, які взаємодіють та впливають на результативність певного процесу чи системи[16]. Ці фактори можуть бути різного характеру, включаючи економічні, соціальні, технічні, організаційні та інші аспекти. Розуміння та управління цими факторами є важливою складовою для досягнення та підтримання ефективності в різних сферах діяльності.

В умовах ринкової економіки тісний зв'язок із досягненнями науки та передовими технологіями є необхідною передумовою для підвищення ефективності сільського господарства. З цієї причини сучасний напрямок розвитку сільського господарства в умовах формування ринкових відносин характеризується розгортанням промислової та соціальної інфраструктури, що надає можливість для кардинального покращення умов праці та побуту. Також відбувається перетворення кваліфікаційного складу робочої сили, який здатний ефективно використовувати свій досвід для вдосконалення організації виробництва та праці відповідно до ринкових механізмів, а також збільшення

інвестицій у сільське господарство тощо[17]. Позитивний ефект завжди представляє собою позитивну різницю між досягнутим результатом і загальними витратами. Однак не кожне значення отриманого корисного ефекту автоматично забезпечує роботу підприємства в режимі розширеного відтворення, оскільки отриманий в результаті корисний ефект, додатковий продукт за своєю масою повинен дозволити здійснювати розширене відтворення. Фактори, які впливають на ефективність сільськогосподарського виробництва, можуть бути різноманітними. Вони включають умови роботи сільськогосподарських підприємств, методи використання ресурсів і різноманітність виробничих практик. Окремі фактори залежать від діяльності конкретного господарства, але загальні тенденції та різноманітні зв'язки з технологічними та організаційними процесами сільського господарства впливають на ефективність виробництва.

Деякі з них впливають від діяльності кооперативів сільськогосподарських виробників, координації сільськогосподарських операцій та обміну досвідом. Інші пов'язані з використанням сучасних технологій і процесами виробництва, а також управлінням ресурсами та розвитком науко-технічного прогресу.

В економічній літературі висловлюються різні точки зору щодо існування одного чи кількох критеріїв економічної ефективності. Прихильники єдиного критерію вважають, що ця вимога має поширюватись на всі рівні господарювання. Інші економісти говорять про необхідність використання різних критеріїв, залежно від рівня господарського управління. Існує також загальне визначення критерію ефективності використання окремих виробничих ресурсів - максимізація виробничого результату при мінімумі витрат ресурсів. Існування єдиного критерію, що виражає повноцінну, комплексну оцінку явищ, не виключає, а передбачає існування інших показників, покликаних кількісно відбивати різні сторони економічних процесів.

Весь перелік факторів, що впливають на рівень ефективності агропідприємств умовно можна поділити на дві великі групи: фактори внутрішнього середовища та фактори зовнішнього середовища.

До зовнішніх факторів, які збільшують ефективність агропідприємства і не залежать від господарської діяльності організації, можна віднести процеси оподаткування, кредитування (а саме фіксовані ставки), ціноутворення а також процеси інфляції , аграрне законодавство , рішення щодо державної підтримки (дотації), компенсації і тд. Продуктивність тваринництва, урожайність сільськогосподарських культур, собівартість продукції, технології та організація виробництва та інші можна віднести до внутрішніх факторів [18].

Управління групами цих факторів дозволяє досягти внутрішнього і зовнішнього ефекту від оптимізації сільськогосподарського виробництва.

Фактори підвищення ефективності сільськогосподарського виробництва можна розділити на дві групи. З одного боку, це техніко-економічні фактори, які визначають групи та параметри факторів макроекономічного та мікроекономічного середовища. З іншого боку, соціально-економічні фактори включають в себе управлінські і організаційні аспекти, а також чинники, пов'язані з розвитком людського капіталу та соціально-економічною інфраструктурою

До макроекономічних факторів підвищення ефективності в сільському господарстві можна віднести:

- Розвиток інфраструктури: Забезпечення доступу до сучасних транспортних мереж, розвиток систем зберігання та транспортування сільськогосподарської продукції.
- Інноваційні технології: Впровадження новітніх агротехнологій, високопродуктивних сортів та гібридів, що сприяють збільшенню врожайності та якості продукції.
- Фінансова підтримка: Забезпечення доступу до кредитів і фінансових ресурсів для аграріїв за вигідними умовами для розвитку господарства.
- Освіта та консультації: Забезпечення аграріїв доступом до високоякісної освіти та консультацій з сільського господарства, щоб підвищити їхні знання та навички.

- Екологічний аспект: Розвиток агроекологічних підходів щодо ведення господарства ,яке сприяло б зменшенню негативного впливу на навколишнє середовище і забезпеченню сталого розвитку.
- Ринкова інфраструктура: Створення умов для ефективного збуту продукції через розвиток ринкової інфраструктури та маркетингових стратегій.
- Галузевий розвиток: Формування сприятливого галузевого середовища через стимулювання інвестицій в агросектор, розробку програм підтримки та стандартів якості.
- Соціальна підтримка: Забезпечення соціальної підтримки для аграріїв, включаючи покращення умов життя в сільських районах та забезпечення доступу до медичних та освітніх послуг.

До мікроекономічних факторів підвищення ефективності діяльності агропідприємства відносяться :

- Впровадження науково-технічного прогресу: Підвищення ефективності роботи кадрів шляхом використання передових технологій та наукових досягнень в галузі сільського господарства.
- Оптимізація системи організації та оплати праці: Удосконалення системи управління та винагородження праці для забезпечення ефективного функціонування сільськогосподарських організацій.
- Оптимізація ресурсних витрат: Підвищення ефективності використання трудових, земельних і матеріально-технічних ресурсів шляхом їхньої оптимізації.
- Збільшення виробництва та покращення якості продукції: Заохочення збільшення обсягів виробництва і поліпшення якості сільськогосподарської продукції для відповіді на попит на ринку.
- Міжгосподарська кооперація та агропромислова інтеграція: Співпраця між агропідприємствами та інтеграція галузей для спільного використання ресурсів та оптимізації виробничих процесів.

- Створення первинної бази переробки: Розвиток власних підприємств з переробки сільськогосподарської продукції для зменшеного створення вартості.
- Розвиток нових підприємств: Стимулювання створення нових сільськогосподарських підприємств, які можуть призводити до диверсифікації господарської діяльності і створення нових робочих місць [19].

Кожен показник із показників діяльності комерційної діяльності залежить від безлічі факторів, якщо детально вивчати вплив на величину економічних величин, тоді буде отриманий найбільш точний результат аналізу та оцінки якості діяльності підприємства.

Економічна ефективність відображає ступінь реалізації економічних інтересів і вимірюється системою показників, які характеризують ефективність виробництва та реалізації продукції. Соціальна ефективність характеризує соціальний стан, ступінь досягнення нормативного рівня розвитку сільської соціально-територіальної спільноти, яка представляє собою сукупність сільського населення, що має єдність відношення до певної освоєної території[20]. Соціально-економічні фактори у сільському господарстві охоплюють широкий спектр аспектів, включаючи управлінські, організаційні, розвиток людського капіталу та соціально-економічну інфраструктуру агросфери. Давайте розглянемо кожен з цих аспектів більш детально:

1) Управлінські та організаційні аспекти:

a) Ефективне управління: Раціональне розподілення ресурсів, планування виробництва, контроль за якістю та оптимізація бізнес-процесів для досягнення ефективності.

b) Логістика та постачання: Ефективна система транспортування та забезпечення сировинами та матеріалами для сільськогосподарської діяльності.

2) Розвиток людського капіталу:

а) Освіта та тренінг: Надання можливостей для навчання та підвищення кваліфікації працівників в агросфері.

б) Розвиток навичок: Сприяння розвитку технічних та менеджерських навичок для ефективної роботи у галузі.

3) Соціально-економічна інфраструктура:

а) Здоров'я та соціальна захищеність: Забезпечення доступу до медичних послуг, страхування та соціального захисту для працівників у сільському господарстві.

4) Споживчий ринок та маркетинг:

а) Маркетинг продукції: Розробка стратегій маркетингу для забезпечення ефективного збуту продукції.

б) Сприяння локальному споживанню: Розвиток локальних ринків та сприяння споживанню місцевих продуктів.

Значне підвищення соціально-економічної ефективності сільськогосподарського сегменту економіки має на меті підвищення конкурентоспроможності вітчизняних підприємств, які задіяні в сфері агропромислового комплексу [21].

Ці фактори взаємодіють між собою, і їхнє комплексне управління може сприяти забезпеченню сталого та ефективного розвитку агропідприємств. Розуміння цих аспектів допоможе аграріям адаптуватися до змін у сучасному сільському господарстві та забезпечити його стійкість та конкурентоспроможність[22]. Максимальна чи мінімальна ефективність окремих витрат залежить від того, яку роль відіграє відомий фактор у виробничому процесі при даній системі виробництва та в якому кількісному співвідношенні він знаходиться в порівнянні з іншими факторами.

1.3 Показники ефективності та економічний аналіз ,як інструмент підвищення ефективності агропідприємства

Ефективність діяльності підприємства є дуже важливою, тому що виявляє такі характеристики, як доцільність, результативність, якість та корисність, а

також це співвідношення ефекту від усіх видів його діяльності і сукупність витрат на досягнення цього ефекту. Тому у сучасних умовах набуває особливої актуальності питання підвищення ефективності діяльності підприємств. У нашій країні наукою і практикою була сформована система економічних, фінансових і статистичних показників, розроблені методи їх розрахунку і обліку, але вони були розраховані на централізовано-планову систему господарювання. З переходом до ринкових стосунків ця система показників як в частині їх розрахунку і обліку, так і ролі в обґрунтуванні рішень, зазнала і зазнає певних змін. Так, розв'язання питань підвищення та підтримки ефективності управління діяльністю підприємства[29].

Ефективність підприємства зазвичай визначається комплексом різноманітних показників, оскільки діяльність підприємства є складною системою, що включає різні аспекти та види діяльності. Загальні групи показників можуть включати фінансові показники (наприклад, прибуток, рентабельність, ліквідність), операційні показники (наприклад, продуктивність праці, використання ресурсів), якісні аспекти (наприклад, якість продукції чи обслуговування), а також соціальні та екологічні показники[23]. Комбінування цих показників дозволяє отримати більш повне та об'єктивне уявлення про ефективність підприємства, а також враховує різноманітність його діяльності. Різноманітність показників дозволяє керівникам приймати більш обґрунтовані рішення та аналізувати різні аспекти діяльності для досягнення бажаних результатів.

Економічна ефективність виробництва характеризується системою різноманітних показників. При визначенні системи показників економічної ефективності дуже важливо, щоб вона була надійним інструментом, який дозволяє правильно оцінити досягнутий рівень виробництва та продуктивності праці, а також повинна бути зручною та простою у використанні на практиці, базуватися на даних, які включаються в звітність.

Відповідно до принципів системного підходу, показники економічної ефективності можуть бути представлені у вигляді взаємопов'язаних частин:

часткові показники ефективності, які характеризують певні аспекти виробничого процесу та використання окремих видів ресурсів (урожайність, трудомісткість, вартість основних фондів на 1 гектар обробленої землі), і загальний показник економічної ефективності виробництва, формування якого впливають часткові показники системи (вартість валової продукції на 1 гектар сільськогосподарських угідь, на середньорічного працівника, середньорічну вартість основних фондів тощо).

Всі показники, виходячи з вимог ринку, можна розділити на:

- 1) Оціночні показники, що характеризують досягнутий або потенційний рівень розвитку чи результати певної діяльності.
- 2) Витратні показники, що вказують на рівень витрат при здійсненні різних видів діяльності[14].

Показники ефективності сільськогосподарського виробництва повинні відображати сутність процесу відтворення і, відповідно, обігу капіталу і складатися з груп, що характеризують: наявність ресурсів, їх використання в процесі виробництва, отриману продукцію, її розподіл, обмін та споживання. (див. Таблицю 1.3)Тільки таким чином забезпечується цілісність системи показників, яка враховує взаємозв'язки об'єкта дослідження.

Таблиця 1.3 - Основні показники, які використовуються при розрахунках економічної ефективності підприємства

Група показників	Показники	Формула розрахунку
1	2	3
Ефективність використання основних фондів	Фондовіддача (грн.)	Чистий дохід / Середньорічна вартість основних фондів
	Фондомісткість (грн.)	Середньорічна вартість основних фондів / Чистий дохід
	Фондорентабельність (грн.)	Прибуток / Середньорічна вартість основних фондів

Продовження таблиці 1.3

1	2	3
	Фондоозброєність (грн.)	Середньорічна вартість основних фондів / Середньоспискова чисельність працівників
Ефективність використання обігових коштів	Оборотність обігових коштів (дні)	Середньорічна сума обігових коштів / Одноденний товарообіг за покупними цінами
Ефективність використання трудових ресурсів	Продуктивність праці (тис. грн.)	Чистий дохід / Середньоспискова чисельність працівників
	Товарообіг на 1 грн. витрат на оплату праці (грн.)	Чистий дохід / Витрати на оплату праці
	Прибуток на одного працівника (грн.)	Прибуток / Середньоспискова чисельність працівників
	Прибуток на 1 грн. витрат на оплату праці (грн.)	Прибуток / Витрати на оплату праці
	Коефіцієнт трудомісткості	Середньоспискова чисельність працівників / Чистий дохід
Ефективність поточних витрат	Рівень поточних витрат (%)	Сума постійних витрат / прибуток *100%
	Витратовіддача (товарообіг на 1 грн. поточних витрат) грн.	Чистий дохід / Сума поточних витрат
	Рентабельність поточних витрат (%)	Прибуток / Сума поточних витрат Ч 100%

Кінець таблиці 1.3

1	2	3
	Коефіцієнт ефективності капітальних вкладень	Прибуток / Об'єм капітальних вкладень
	Термін окупності капітальних вкладень (років)	Об'єм капітальних вкладень / Прибуток

Джерело: розроблено автором на основі [18]

Практичне використання системи показників економічної ефективності в галузях передбачає:

- Орієнтацію підприємств на інтенсивний шлях розвитку та досягнення вищого рівня ефективності в динаміці. Використання системи показників дозволяє підприємствам визначати, які аспекти їхньої діяльності варто покращувати для досягнення більшого рівня ефективності. Заохочується активний пошук можливостей для інновацій та впровадження новітніх методів управління.
- Виявлення резервів подальшого вдосконалення господарської діяльності підприємства на основі впровадження досягнень науково-технічного прогресу, сучасних технологій та поліпшення організації виробництва. Система показників допомагає ідентифікувати сильні та слабкі сторони діяльності підприємства. Сприяє здійсненню аналізу науково-технічного прогресу та впровадженню сучасних технологій для оптимізації виробництва та ресурсобігу.
- Створення ефективного механізму підвищення ефективності. Дозволяє впроваджувати конкретні заходи та стратегії, спрямовані на підвищення ефективності. Забезпечує систематичний моніторинг та аналіз результатів впроваджених змін для вчасного реагування та корекції стратегій[24].

Однією з основних засад формування системи показників ефективності та вираження її сутності на всіх рівнях управління економікою (країни, галузі, господарського суб'єкта) є співвідношення між кінцевим результатом (доходом, валовим внутрішнім продуктом, обсягом виробництва або реалізації продукції) та ефектом (прибутком) за використання та спожиті ресурси (взагалі або за окремими видами).

Економічний аналіз - це метод вивчення економічних процесів економічного суб'єкта, що базується на розкладанні цілого на складові елементи з метою вивчення останніх у їх взаємозв'язку та взаємозалежності шляхом синтезу, тобто об'єднання виділених раніше частин об'єкта. Економічний аналіз складається з ряду наступних завдань [25].

Перша задача – підвищення обґрунтованості ваших рішень з точки зору кількості, структури та якості виробленої продукції (виконуваної роботи) з погляду ваших споживачів, неперебільшності, ритмічності виробничих процесів, а також контролю та всебічної оцінки результатів діяльності.

Продовжуючи вивчення фундаментальних цінностей обліку, використовуючи дані, отримані з роботи органів ваших підрозділів, матеріальної бази та інших джерел, економічний аналіз характеризує ваші позиції, як у поточному періоді, так і після завершення звітного року, і виявляє області реалізації запланованих завдань. Важливо, щоб ви аналізували основні параметри ефективності, структури та якості ваших ресурсів, трудових та фінансових аспектів ваших процесів.

Третій етап аналізу – це вивчення результатів діяльності, оцінка досягнень і виявлення обсягів реалізації запланованих завдань. Оцінюються фінансові та економічні показники, рентабельність, ліквідність, платоспроможність та інші аспекти фінансової стабільності вашої організації. При оцінці фінансових результатів діяльності організацій використовуються в органічній ув'язці кількісні та якісні показники. Так, розмір прибутку організації у промисловій сфері визначається не лише кількістю та асортиментом виробів, що випускаються, а й їх собівартістю. Прибуток організації залежить від виконання плану продажів (за

обсягом і структурою), і від фактично сформованої структури витрат, від дотримання режиму економії, раціонального використання трудових, матеріальних і фінансових ресурсів. Правильна оцінка дотримання принципів комерційного розрахунку та фінансових результатів вимагає підрозділи факторів, які вплинули на досліджувані показники, на залежні та незалежні від організації. Якщо відбулося, наприклад, зміна цін (що від організації, як правило, не залежить), то відповідно змінюються фінансові результати.

Четверте завдання – виявлення невикористаних резервів. Економічний аналіз (з його часом досить складними та трудомісткими розрахунками) виправдовує себе, зрештою, тоді, коли він приносить суспільству реальну користь[26].

Корисність економічного аналізу полягає головним чином у вишукуванні резервів та втрачених можливостей на всіх ділянках планування та керівництва організацією. Дослідження внутрішніх резервів набуває нині велике значення. Виявлення резервів у процесі економічного аналізу відбувається шляхом критичної оцінки прийнятих планів, порівняльного вивчення виконання планів різними підрозділами організації, однорідними організаціями цієї системи, спорідненими організаціями різних систем шляхом вивчення та використання передового досвіду у країні з-за кордоном. Для забезпечення виконання поставлених завдань аналіз має бути об'єктивним, конкретним, проводитись систематично, у певний час.

Враховуючи ці етапи, економічний аналіз дозволяє отримати комплексне уявлення про функціонування вашої організації, виявити її сильні та слабкі сторони, розробити стратегію удосконалення та оптимізації діяльності.

Системний підхід до проведення комплексного економічного аналізу передбачає наявність певної послідовності з метою всебічного охоплення взаємопов'язаних та взаємозумовлених показників.

Однією з основних задач комплексного економічного аналізу є визначення ефективності господарської діяльності підприємства. Системний підхід дозволяє

детальніше вивчити досліджуване підприємство та отримати більш повне уявлення про нього.

Системний підхід в економічному аналізі спрямований на розробку науково обґрунтованих варіантів рішень конкретних завдань і дозволяє вибрати найбільш доцільні управлінські рішення для досягнення поставлених цілей.

При виборі методики проведення комплексного економічного аналізу можуть бути використані два підходи:

- перший підхід (коли результати господарської діяльності досліджуваного підприємства можна представити у вигляді системи показників);
- другий підхід (коли результати господарської діяльності характеризуються одним вільним комплексним показником).

На практиці під час проведення комплексного аналізу найчастіше використовують обидва підходи одночасно. Комплексний економічний аналіз діяльності може включати різне поєднання використовуваних показників в залежності від поставлених цілей[25].

Для визначення ефективності роботи структурного підрозділу організації в основному використовуються відносні показники. Під час аналізу основна увага при розрахунку нормативів приділяється динаміці показників.

Абсолютні показники можуть бути вартісними і натуральними. Умови ринкових відносин визначають пріоритет показників, що визначено сутністю товарно-грошових відносин. Абсолютні показники вказують на рівень розвитку підприємства, досягнутий протягом певного періоду часу. Серед них можна виокремити: оборот (обсяг продажу), валовий та частковий дохід, валовий та частковий прибуток, розмір дивідендів, рівень витрат на виробництво та реалізацію продукції, основні та оборотні виробничі фонди, статутний фонд, заборгованість та інші. Відносні показники визначаються як відношення абсолютних показників, що характеризують частку одного показника у іншому, або як відношення різнорідних показників. Процедура їх оцінювання полягає в

порівнянні звітних значень з базисними плановими, середніми за попередній період, звітними за попередні періоди, середньогалузевими, показниками конкурентів і т.д. Структурні показники за витратами, капіталом і доходами характеризують частку окремих елементів у загальній сумі. Приростові показники вказують на зміну протягом певного періоду і можуть бути виражені як у відносному, так і в абсолютному виразі[27].

З усього вищесказаного видно, що для розвитку підприємства в умовах гострої конкуренції необхідно, щоб керівник бачив результати усіх видів діяльності для формування системи взаємозв'язаних показників, що відбивають міру досягнення цілей підприємства. При проведенні аналізу ефективності діяльності необхідно враховувати інтереси користувачів аналітичної інформації, яких умовно можна розділити на чотири групи.

Перша група – інвестори і кредитори, фізичні і юридичні особи, що позичають кошти комерційній організації на довгостроковій основі і одержують свою частку у вигляді відсотків по позиках. Основний абсолютний показник, що характеризує результативність роботи комерційної організації з позиції цієї групи осіб, – прибуток до вирахування відсотків і податків. У більшості економічно розвинених країн сплачені відсотки списуються на витрати і зменшують прибуток оподаткування, саме тому це джерело відносно вигідне, оскільки його вартість менше вартості власного капіталу.

Друга група – державні органи, що контролюють і забезпечують нормальне функціонування підприємства. Кожна така організація вносить свій внесок в рішення комплексу соціальних і економічних завдань, що представляють життєво важливий інтерес для держави. Що стосується соціальних завдань, то можна згадати про додаткові робочі місця, про морально-психологічну стабільність працівників, які мають постійну роботу. З економічної позиції зацікавленість держави не менш очевидна. Надаючи кожній конкретній організації можливість функціонувати, регулюючи цей процес за допомогою відповідних нормативно-розпорядчих документів і в певному значенні сприяючи

йому за допомогою різних пільг, протекції, фінансування, держава розраховує, у свою чергу, на отримання певного доходу за допомогою системи оподаткування.

Третя група – власники підприємства. З позиції теперішнього моменту для них важливий кінцевий результат, т. є. показник прибутку до розподілу, а з позиції довгострокової перспективи представляє інтерес сума реінвестованого прибутку [28].

Четверта група включає працівників підприємства та його контрагентів (постачальників і кредиторів). Представники цієї групи задовольняють свої інтереси різними способами, у тому числі і шляхом отримання відповідної частки із загальних прибутків комерційної організації (заробітна плата, відсотки по поточних кредитах і позиках, можливість збуту продукції цієї організації та ін.) [29].

При здійсненні комплексного управління ефективністю діяльності підприємств доцільне використання системи показників, а саме – методики оцінки ділової активності підприємства [30]. В умовах ринку важливе значення мають показники якості послуг.

РОЗДІЛ 2 ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ТА АНАЛІЗ ГОСПОДАРСЬКОЇ, ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВОЛИНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОЇ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ДОСЛІДНОЇ СТАНЦІЇ ІНСТИТУТУ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА КАРПАТСЬКОГО РЕГІОНУ НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ АГРАРНИХ НАУК УКРАЇНИ

2.1 Загальна характеристика та аналіз господарської діяльності

На сьогодні, агропромисловому комплексу України постало велике завдання – виступити основним стимулом економічного розвитку регіонів та забезпечити незалежність у продовольчій, енергетичній, економічній та політичній безпеці держави, відповідно до визначень доктрини. У цьому контексті особливо актуальними є завдання по ефективному використанню земель та інших природних ресурсів у сільському господарстві, впровадженню екологічно чистих технологій, розвитку та оптимізації виробництва біопалив, сталому розвитку сільських територій, підвищенню конкурентоспроможності внутрішньої сільськогосподарської продукції на ринках, і збільшенню інвестиційної привабливості галузі сільського господарства.

Волинська обласна державна сільськогосподарська дослідна станція була утворена відповідно до наказу Міністерства сільського господарства від 12 червня 1956 року № 197. З формуванням наукового та науково-технічного персоналу розпочали з серпня 1956 року. Деякі відділи та лабораторії були організовані до кінця того ж року, що дало змогу розпочати проведення досліджень вже в перший рік існування станції.

У 1974 році розпочалося будівництво науково-виробничого комплексу у с. Рокині, який включав обладнані лабораторії, селекційні приміщення, елівер, теплиці та інше, що відповідало сучасним вимогам сільського господарства. У 1979 році були введені в експлуатацію нові корпуси. В період з 1986 по 2003 роки установа входила до складу науково-виробничого об'єднання "Еліта".

У 2000 році, згідно з рішенням Президії Української академії аграрних наук (УААН) від 28 грудня, Волинська державна сільськогосподарська дослідна

станція отримала нову назву - Волинський інститут агропромислового виробництва. Після присвоєння УААН статусу національного, з 2010 року інститут став відомий як Волинський інститут агропромислового виробництва Національної академії аграрних наук України.

У 2011 році згідно з наказом НААН від 24 листопада, інститут отримав нову назву - Волинська державна сільськогосподарська дослідна станція та був підпорядкований Інституту сільського господарства Західного Полісся Національної академії аграрних наук України.

У 2016 році, відповідно до наказу НААН від 16 червня, станція була підпорядкована безпосередньо Національній академії аграрних наук України [31].

З 2017 року інститут перейменовано у Волинську державну сільськогосподарську дослідну станцію з підпорядкуванням Інституту сільського господарства Західного Полісся Національної академії аграрних наук України за рішенням Президії Національної академії аграрних наук України від 26 липня 2017 року. У 2017 році відбулося також перепідпорядкування станції безпосередньо Національній академії аграрних наук України згідно з наказом від 01 серпня 2017 року № 136.[32]

З 2023 року Волинська державна сільськогосподарська дослідна станція знаходиться в підпорядкуванні Інституту сільського господарства Карпатського регіону Національної академії аграрних наук України.

Повна назва і адреса організації :

Волинська державна сільськогосподарська дослідна станція Інституту сільського господарства Карпатського регіону Національної академії аграрних наук України

Коротка назва: Волинська ДСГДС ІСГ Карпатського регіону НААН

вул. Шкільна, 2, смт. Рокині, Луцький район, Волинська область, 45626;

тел./факс : (0332) 706705;

e-mail: voldsghds@gmail.com;

веб-сайт/ vol.ucoz.ua. [33]

Керівник: в.о Пузняк Оксана Михайлівна

Засновник: НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ АГРАРНИХ НАУК УКРАЇНИ
Адреса: Україна, 01010, місто Київ, ВУЛИЦЯ СУВОРОВА, будинок 9

Види діяльності ,якими займається Волинська ДСГДС ІСГ Карпатського регіону НААН діляться на основні та додаткові.

Основний:

- 72.11 Дослідження й експериментальні розробки у сфері біотехнологій

Додаткові:

- 01.11 Вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур
- 01.13 Вирощування овочів і баштанних культур, коренеплодів і бульбоплодів
- 20.59 Виробництво іншої хімічної продукції, н.в.і.у.
- 72.19 Дослідження й експериментальні розробки у сфері інших природничих і технічних наук [34]

Пріоритетною для установи є наукова діяльність, основним завданням якої є всебічне наукове супроводження та інформаційно-консультаційне забезпечення розвитку аграрного сектору економіки Волинської області. Предметом діяльності Волинської ДСГДС ІК НААН є здійснення наукової, інноваційної, науково-технічної, виробничо-господарської діяльності в галузі агропромислового виробництва.

Структура ДСГДС ІСГ Карпатського регіону НААН наступна:

- I. Апарат управління, до складу якого входить сектор бухгалтерського обліку і звітності.
- II. Відділ землеробства та агрохімії.
- III. Відділ рослинництва та насінництва, структурними елементами якого є:
 - лабораторія рослинництва та селекції;
 - сектор технологій у рослинництві.

IV. Відділ аграрної економіки, інформаційно-консультаційної роботи та інноваційно-інвестиційного розвитку, у складі якого функціонують:

- сектор економічного аналізу, інформаційно-консультаційної роботи та інвестиційного розвитку;
- сектор трансферу інновацій, підвищення кваліфікації та підготовки кадрів.

V. Господарський відділ.

У 2022 році Волинська державна сільськогосподарська дослідна станція Інституту сільського господарства Карпатського регіону Національної академії аграрних наук України зосереджувалася на проведенні наукових досліджень в межах 11 програм НААН. Серед них:

1. "Ґрунтові ресурси України: інформаційне забезпечення, раціональне використання, менеджмент, технології."
2. "Системи землеробства і землекористування."
3. "Водна безпека та меліорація земель в умовах змін клімату."
4. "Генетичні ресурси рослин."
5. "Олійні культури."
6. "Картоплярство."
7. "Корми і кормовий білок."
8. "Біоенергетичні ресурси."
9. "Екологічно безпечні технології у тваринництві."
10. "Аграрна економіка."
11. "Інноваційний розвиток."

У 2022 році Волинська ДСГДС ІСГ Карпатського регіону НААН виконала 12 завдань II рівня, з яких 5 були фундаментальними і 7 - прикладними. Кадровий потенціал станції становив 29 працівників, зокрема 14 наукових співробітників, включаючи 1 доктора наук та 5 кандидатів наук.

Основні напрямки досліджень включають:

- Розробка високоефективних та екологічно збалансованих систем раціонального використання ґрунтових ресурсів та підвищення родючості ґрунтів.
- Вивчення концептуальних основ виробництва органічної продукції у рослинництві.
- Дослідження формування високопродуктивних біогенних систем землеробства для осушуваних ґрунтів у змінених кліматичних умовах.
- Створення сортів люпину жовтого.
- Вивчення закономірностей реалізації енергетичного потенціалу цукроносних культур.
- Інтродукція тритикале озимого та ярого.
- Формування продуктивності агроценозів нових сортів та гібридів соняшнику.
- Оптимізація агрофітоценозів картоплі за умов органічного виробництва.
- Екологічне випробування нових сортів та зразків картоплі.
- Впровадження екологічно безпечних технологій виробництва яловичини.
- Формування організаційно-економічного механізму сталого сільського розвитку в умовах децентралізації.
- Управління соціально-економічним розвитком сільських територій.
- Забезпечення трансферу інновацій в агропромислове виробництво.

Відповідно напрямків наукової діяльності, Волинська Державна Сільськогосподарська Дослідна Станція Інституту сільського господарства Карпатського регіону Національної академії аграрних наук України здійснює широкий спектр повноважень:

1) Здійснює фундаментальні та прикладні наукові дослідження у сфері агропромислового комплексу та впроваджує науково-технічну продукцію в агропромислове виробництво на основі результатів наукових досліджень.

2) Співпрацює з іншими установами Національної академії аграрних наук України щодо проведення наукових досліджень та їх впровадження у сільське господарство.

3) Взаємодіє з вищими навчальними закладами III і IV рівнів акредитації для надання можливості студентам пройти практику та підготовки кандидатських та докторських дисертацій.

4) Взаємодіє з Волинською обласною владою та органами місцевого самоврядування для розроблення програм і пропозицій з підвищення ефективності сільськогосподарського виробництва та розвитку регіону. Надає науково-методичну, інформаційну та консультаційну допомогу у сільському господарстві.

5) Укладає договори про надання наукових послуг з підприємствами.

6) Організовує та бере участь у наукових конференціях, семінарах, виставках та інших подіях.

7) Організовує підготовку наукових та науково-методичних праць разом із зацікавленими організаціями.

8) Забезпечує виробництво добазового та базового насіння сільськогосподарських культур для задоволення потреб аграрних товаровиробників регіону.

За період 2020-2022 рр. досягнуто значущі результати в науковій діяльності, які охоплюють широкий спектр напрямків:

1) Деградація ґрунтів: Розроблено теоретичне обґрунтування темпів деградації дерново-підзолистих ґрунтів у Західному Поліссі.

2) Ґрунтозберезувальні заходи: Розроблена науково обґрунтована система екологічно безпечних та ефективних ґрунтозберезувальних заходів.

3) Виробництво органічної продукції: Вивчено механізми підвищення ефективності виробництва органічної продукції в рослинництві.

4) Осушення дерново-підзолистих ґрунтів: Теоретично обґрунтовано системи обробітку та удобрення осушуваного дерново-підзолистого ґрунту для збереження екологічної рівноваги агроєкосистеми при глобальному потеплінні.

5) Цукрове сорго: Вивчено закономірності реалізації енергетичного потенціалу цукрового сорго в сумісних посівах з підтримуючою культурою.

6) Захист картоплі в органічному виробництві: Розроблено модель комплексного контролю хвороб і шкідників у насадженнях картоплі в умовах органічного виробництва.

7) Організаційно-економічний механізм розвитку сільських територій: Розроблено науково-методичні засади розробки організаційно-економічного механізму розвитку сільських територій в умовах децентралізації.

За цей період також отримано охоронні документи на 6 сортів рослин, зокрема тритикале, люпин жовтий, жито посівне, пшениця м'яка, що свідчить про високий рівень наукового досягнення та інноваційності досліджень. Подано заявки на створення додаткових сортів рослин, що дало нові можливості для розвитку рослинництва та його впливу на сільське господарство регіону.

Для Волинської ДСГДС ІСГ Карпатського регіону НААН варто провести загальний аналіз в якому будуть розкриті сильні та слабкі сторони , а також дослідженні можливості та загрози. В таблиці 2.1 описані ці характеристики , виходячи як з відкритих джерел інформації , так і з установчих документів організації.

Таблиця 2.1 - SWOT-аналіз

Сильні сторони (Strengths)	Слабкі сторони (Weaknesses)
• функціонують унікальні наукові об'єкти • участь установи у міжнародному науковому і науково-технічному співробітництві • співпраця з вищими навчальними закладами III і IV рівня акредитації • взаємодія установи з органами місцевого самоврядування, управлінням агропромислового розвитку Волинської ОДА	• відсутність ресурсів для оновлення матеріально-технічної бази • проблема щодо кадрового забезпечення проведення досліджень • розширення форм міжнародного співробітництва • забезпечення мотивації науковців до участі у міжнародних програмах
Можливості (Opportunities)	Загрози (Threats)
• зручне прикордонне розташування для розвитку співпраці з міжнародними партнерами; • наявності потужної експериментально-польової бази для проведення досліджень • здійснення інтеграції науки і вищої школи; • залучення грантових коштів для реалізації проєктів інфраструктурного розвитку.	• погіршення економічної ситуації у країні • відсутність притоку молодих спеціалістів на роботу і подальше «старіння колективу»; • обмежені фінансові можливості щодо вирішення у короткі терміни завдань, які стосуються соціально-економічного та інфраструктурного розвитку; • відсутність належного правового поля для міжнародної співпраці

Джерело: розроблено автором на основі [33]

Волинська державна сільськогосподарська дослідна станція Інституту сільського господарства Карпатського регіону Національної академії аграрних наук України відзначається своєю багатоплановістю та унікальністю у сфері наукової діяльності.

Основні особливості та досягнення установи включають:

1) Унікальні наукові об'єкти: Установа успішно експлуатує 5 унікальних наукових об'єктів, включаючи довготривалі стаціонарні польові досліді, сертифіковані на європейському рівні. Ці об'єкти становлять основу для проведення фундаментальних та прикладних досліджень, охоплюючи зону Полісся та Лісостеп.

2) Лідерство в селекції люпину жовтого: Установа є провідною в Україні за напрямком досліджень з селекції люпину жовтого. Розроблений сорт Світязь здобув статус національного стандарту.

3) Створення Консорціуму та міжнародна співпраця: На базі установи сформовано Консорціум «Виробничо-експериментальний центр дуальної підготовки фахівців АПК», який включає 9 закладів вищої освіти та 2 коледжі. Також розвинута науково-технічна співпраця з Польщею та іншими країнами.

4) Співпраця з органами влади: Установа активно співпрацює з регіональними органами влади у справах стратегічного розвитку, програм та агропроектів, включаючи участь у спільних проектах, таких як «Створення Центру креативної економіки у Павлівській громаді Волинської області».

5) Інформаційні та освітні заходи: Активна участь у наукових конференціях, семінарах, виставках та публікаціях свідчить про залученість установи до інформаційних кампаній. Започатковано співпрацю з ТОВ «Пастернак» для проведення спільних наукових досліджень та випробувань науково-технічної продукції.

б) Внесок у продовольчу безпеку: Діяльність установи спрямована на покращення функціонування галузі сільського господарства та забезпечення продовольчої безпеки держави.

Таким чином, Волинська ДСГДС Інституту сільського господарства Карпатського регіону НААН виконує важливі функції у науковому та освітньому просторі, забезпечуючи високий рівень досліджень та внесок у розвиток агропромислового сектору.

Разом з тим Волинській ДСГДС ІСГ Карпатського регіону НААН підпорядковані, як самостійні статутні суб'єкти з правами юридичної особи:

- Державне підприємство «Дослідне господарство «Перемога» Волинської державної сільськогосподарської дослідної станції Інституту сільського господарства Національної академії аграрних наук України (місцезнаходження: с. Баківці Луцького району Волинської області, 45665);
- Державне підприємство «Дослідне господарство «Перше травня» картоплярства Волинської ДСГДС ІСГ Карпатського регіону НААН (місцезнаходження: с. Копачівка Луцького району Волинської області, 45150);
- Державне підприємство «Експериментально дослідне господарство «Еліта» Волинської державної сільськогосподарської дослідної станції Інституту сільського господарства Карпатського регіону Національної академії аграрних наук України (місцезнаходження: вул. Шкільна, 2, смт. Рокині Луцького району Волинської області, 45626).

Кожне з державних підприємств знаходиться у різних природнокліматичних зонах.

Зокрема, ДП ДГ «Перемога» Волинської ДСГДС ІСГ Карпатського регіону НААН розміщене у зоні Західного Лісостепу на темно-сірих та чорноземних ґрунтах із критичною формою рельєфу. А це дає можливість для широкого вивчення та впровадження контурно-меліоративних систем землеробства та розроблення спеціальних сівозмін, проведення унікальних демонстраційних полігонів.

ДП ДГ «Перше Травня» Волинської ДСГДС ІСГ Карпатського регіону НААН знаходиться у гумідній зоні Полісся. Осушувані дерново-підзолисті оглеєні та лучні ґрунти господарства є унікальними в Україні щодо можливості проведення досліджень із використанням колекторно-дренажної системи регулювання водного режиму. [36]

ДП ЕДГ «Еліта» Волинської ДСГДС ІСГ Карпатського регіону НААН розташоване у Західному Поліссі на 30 ґрунтових відмінах. Частина земельних ресурсів господарства надається для проведення селекційних досліджень, впровадження енергоощадних систем землекористування та ресурсоощадних систем живлення рослин.

Також землі дослідних господарств відповідно до чинного законодавства (стаття 150 Земельного кодексу України) включені у перелік земель, що відносяться до особливо цінних. [36]

Таблиця 2.2 - Використання земельних ресурсів для виконання наукових завдань згідно ПНД НААН

2022 рік			
ПНД			Площа, га
1	2	3	4
1	ПНД 1 «Ґрунтові ресурси України: інформаційне забезпечення, раціональне використання, менеджмент, технології»	Науково обґрунтувати та розробити високоефективні екологічно збалансовані системи використання деградованих дерново-підзолистих ґрунтів зони Полісся	10,5
2	ПНД 2 «Системи землеробства і землекористування»	Розробити концептуальні основи виробництва органічної продукції рослинництва в умовах Західного Полісся України	3

Продовження таблиці 2.2

1	2	3	4
3	ПНД 4 «Водна безпека та меліорація земель в умовах зміни клімату»	Розробити науково-методичні основи формування високопродуктивних біогенних систем землеробства осушуваних ґрунтів та екологічно збалансованих агроландшафтів зони Полісся за глобальних змін клімату	3,5
4	ПНД 17 «Генетичні ресурси рослин»	Збагачення генетичного різноманіття колекції тритикале озимого в умовах Західного Полісся	0,5
5	ПНД 18 «Олійні культури»	Визначення особливості формування продуктивності агроценозів нових сортів та гібридів соняшнику залежно від строків сівби в ґрунтово-кліматичних умовах Західного Полісся	0,14
6	ПНД 21 «Картоплярство»	Розроблення науково-методичних основ формування збалансованих агрофітоценозів картоплі за органічного виробництва у зоні Західного Полісся	1
7	-//-	Встановлення комплексного впливу агрокліматичних та фітосанітарних умов Західного Полісся України на господарсько-цінні та якісні показники нових сортів та зразків картоплі	0,15
8	ПНД 25 «Кормовиробництво»	Дослідження успадкування господарсько-цінних ознак люпину жовтого та створення високоадаптивних і високопродуктивних сортів для умов Західного Полісся	0,5
9	ПНД 26 «Біоенергетичні ресурси»	Встановити закономірності реалізації енергетичного потенціалу цукроносних культур як сировини для виробництва різних видів біопалива в умовах Західного Полісся	0,08

Кінець таблиці 2.2

1	2	3	4
10	ПНД 29 «Екологічно безпечні технології у тваринництві»	Удосконалити технологічні процеси у критичні періоди вирощування ремонтних телиць в технології м'ясного скотарства	-
11	ПНД 36 «Аграрна економіка»	Наукові засади організаційно-економічного механізму забезпечення сталого розвитку сільських територій в об'єднаних територіальних громадах Західного Полісся	-
12	ПНД 41 «Інноваційний розвиток»	Розробити систему забезпечення трансферу інновацій в агропромислове виробництво в умовах Західного Полісся України	-
	Первинне насінництво (розсадники розмноження):		
	Люпин		2
	озиме тритикале		5,1
	озиме жито		12,2
	озима пшениця		-
	ярий ячмінь		-
	Апробація завершених наукових розробок		0,6
	Вирівнюючі посіви під майбутні дослідження		6
	Демонстраційний полігон		2,5
	ВСЬОГО 2022 рік		47,27

Джерело: розроблено автором на основі [36;37]

Таким чином, для розвитку стратегічно важливих напрямків наукових досліджень, для забезпечення можливості більш ефективного здійснення наукової, інноваційної, науково-технічної, виробничо-господарської діяльності в галузі агропромислового виробництва, виконання своїх статутних зобов'язань щодо виробництва оригінального та елітного насіння, з метою забезпечення продовольчої безпеки держави в умовах воєнного стану і післявоєнного відродження АПК України вкрай важливим є забезпечення Волинської ДСГДС ІСГ Карпатського регіону НААН необхідними земельними активами (5194,45 га),

майновими комплексами, технічними засобами та людськими ресурсами в результаті приєднання до наукової установи підпорядкованих дослідних господарств.

2.2 Аналіз фінансово-економічного становища та оцінка ефективності діяльності

Волинська Державна Сільськогосподарська Дослідна Станція Інституту Карпатського Регіону Національної Академії Аграрних Наук України відіграє ключову роль у розвитку агропромислового сектора та сільського господарства регіону. Для забезпечення сталого розвитку та досягнення стратегічних цілей, необхідний комплексний аналіз її фінансово-економічного становища.

Для аналізу фінансово-економічного становища та оцінки ефективності діяльності Волинської ДСГДС ІСГ Карпатського регіону НААН були використані форми фінансової звітності підприємства, а саме баланс та звіт про фінансові результати) за 2020-2022 роки. Аналіз фінансово-економічної діяльності Волинської ДСГДС ІСГ Карпатського регіону НААН варто розпочати з оцінки величини активів у таблиці 2.3.

Таблиця 2.3 - Оцінка активів

Вид активів	Роки			Темпи зростання			
				Абсолютна величина, грн		Відносна величина, %	
	На 31.12.20	На 31.12.21	На 31.12.22	2021/ 2020	2022/ 2021	2021/ 2020	2022/ 2021
1	2	3	4	5	6	7	8
1.Основні засоби	457 575	426 369	402 931	31206	-23 438	-6,8	-5,5
2.Запаси	566 110	540 413	504030	-25 697	-36 383	-4,5	-6,7
3.Виробництво	96701	99287	173814	2 586	74 527	2,7	75,1
4.Поточна дебіторська заборгованість	208338	233875	104359	25 537	-129 516	12,3	-55,4
5.Грошові кошти та їх еквіваленти	78452	117415	283140	38 963	165 725	49,7	141,1

Продовження таблиці 2.3

1	2	3	4	5	6	7	8
Загальна сума активів	1 407 176	1 417 359	1468274	10 183	50 915	0,7	3,6

Варто зазначити насамперед що Волинська ДСГДС ІСГ Карпатського регіону НААН є неприбутковою організацією. Це пов'язано із специфікою їхньої діяльності.

За період з 2020 до 2022 року ми спостерігаємо невелике але все ж таки збільшення активів. В 2022 році, у порівнянні з аналогічним періодом минулого року, темпи зростання були 3.6%. Це свідчить про загальне покращення фінансового стану підприємства. Якщо розбирати структуру активів, то ми бачимо що це відбувається завдяки збільшенні такою статті як виробництво та грошових коштів та їх еквівалентів. У натуральному виразі найбільший темп зростання показали грошові кошти 165 725 грн в порівнянні з аналогічним періодом минулого року, що складає 141 %. Це вказує на покращення ліквідності та наявність додаткових ресурсів для інвестицій

У свою чергу поганою є ситуація із оборотними активами— з основними засобами. Зменшення темпу зростання у 2022 році (-5,5%) свідчить про стриманість інвестицій у нове обладнання або модернізацію.

Ще одним негативним моментом є скорочення запасів , що може свідчити про необхідність зміни стратегії планування, оптимізацію запасів та оптимізацію управління

Аналіз структури активів дає можливість зіставлення вираженої у відсотках структури показників одного звітного періоду з іншими незалежно від зміни їх розмірів. Структурні зрушення дають змогу вивчити внутрішні негативні і позитивні зміни, які відбуваються на підприємстві з його активами. Аналіз структури активів є важливим інструментом для розуміння внутрішньої динаміки підприємства та виявлення можливих ризиків і можливостей. Тому я розгляну структуру активів в таблиці 2.4

Таблиця 2.4 - Питома вага активів в загальній структурі

Вид активів	Роки			Відхилення	
				%	
	2020	2021	2022	2021/ 2020	2022/ 2021
1.Основні засоби	33	30	27	-7,5	-8,8
2.Запаси	40	38	34	-5,2	-10,0
3.Виробництво	7	7	12	1,9	69,0
4.Поточна дебіторська заборгованість	15	17	7	11,5	-56,9
5.Грошові кошти та їх еквіваленти	6	8	19	48,6	132,8
Загальна сума активів	100	100	100		

У структурі активів організації за період з 2020 року по 2022 рік переважали запаси (необоротні активи), але ми спостерігаємо що їх питома вага зменшується. Питома вага грошових коштів має тенденцію до збільшення кожного року майже удвічі. Це свідчить про ефективну роботу фінансового відділу . Для здійснення аналізу ефективності використання основних побудуємо таблицю 2.5

Таблиця 2.5 Динаміка показників стану та ефективності використання основних засобів

Вид активів	Роки			Темпи зростання			
				Абсолютна величина, грн		Відносна величина ,%	
	На 31.12.20	На 31.12.21	На 31.12.22	2021/ 2020	2022/ 2021	2021/ 2020	2022/ 2021
1	2	3	4	5	6	7	8
Первісна вартість основних засобів	1713607	1715045	1717091	1438	2046	0,1	0,1

Продовження таблиці 2.5

1	2	3	4	5	6	7	8
Сума нарахованого зносу на кінець періоду	1256032	1288676	1314160	32644	25484	2,6	2,0
Середньорічна вартість основних засобів	228787,5	441972	414650	213184,5	-27322	93,2	-6,2
Доходи від надання послуг (виконання робіт)	1080841	961048	1121506	-119793	160458	-11,1	16,7

Абсолютна величина первісної вартості основних засобів постійно збільшується, що може свідчити про планомірний розвиток та розширення активів установи. Відносна величина темпів зростання підтверджує незначні, але стабільні позитивні тенденції у розвитку. Постійне збільшення первісної вартості свідчить про інвестиційний підхід до розвитку наукових досліджень та аграрних технологій.

Зростання нарахованого зносу є природнім процесом, однак темпи зменшилися з 2,60% у 2021 році до 1,98% у 2022 році. Це може свідчити про оптимізацію управління основними засобами та більш ефективне їх використання. Зменшення темпів зносу може свідчити про те, що дослідна станція успішно використовує свої основні засоби та впроваджує ефективні методи обслуговування та управління.

Значне збільшення середньорічної вартості свідчить про інтенсивний розвиток установи та її активів. Зменшення у 2022 році може бути пов'язане з реорганізацією чи реструктуризацією активів. Спостерігається зниження доходів у 2021 році, але значне збільшення у 2022 році. Зменшення у 2021 році може бути пов'язане з економічними труднощами та особливостями діяльності, в той час як зростання у 2022 році свідчить про позитивну динаміку. Збільшення доходів у

2022 році може свідчити про успішність впроваджених технологій та збільшення попиту на наукові послуги дослідної станції.

Узагальнюючи, можна сказати, що установа демонструє стабільні та позитивні тенденції у фінансово-економічному плані, але слід враховувати особливості сфери діяльності для повного розуміння контексту.

Таблиця 2.6 - Фінансовий результат за 2020-2022 роки

	Роки		
	На 31.12.20	На 31.12.21	На 31.12.22
Профіцит/дефіцит за звітний період	285384	-109459	-63382

Дефіцит у розмірі -109 459 у 2021, згідно з таблицею 2.6 вказує на те, що витрати перевищили надходження, це викликано збільшенням витрат у порівнянні з попереднім роком.

Дефіцит у розмірі -63 382 у 2022 вказує на подальше зменшення різниці між надходженнями та витратами порівняно з 2021 роком. Це викликано збільшенням доходів від надання послуг, хоча витрати залишилися на тому ж рівні.

Наступним кроком – потрібно дослідити динаміку зміни основних фондів Волинської ДСГДС ІСГ Карпатського регіону НААА. Для цього, опираючись на статистичні дані, розрахуємо таблицю 2.7.

Таблиця 2.7 Ефективність використання основних фондів

Назва коефіцієнтів	Роки			Темпи зростання	
	На 31.12.20	На 31.12.21	На 31.12.22	2021/2020	2022/2021
1	2	3	4	5	6
Фондовіддача	4,7	2,2	2,7	-2,5	0,5

Продовження таблиці 2.7

1	2	3	4	5	6
Фондоємність	0,2	0,5	0,4	0,2	-0,1
Фондорентабельність	1,247376	-0,24766	-0,152857	-1,5	0,1
Фондоозброєність	7889,224	15240,41	14298,28	7351,2	-942,1
Коефіцієнт зносу основних засобів	0,732976	0,751395	0,765341	0,02	0,01
Коефіцієнт придатності основних засобів	0,267024	0,248605	0,234659	-0,02	-0,01

Аналізуючи таблицю 2.7 спад фондовіддачі з 4.7 у 2020 році до 2.7 у 2022 році вказує на зменшення ефективності використання активів. Слід звернути увагу на можливі причини цього зниження та шляхи покращення. Зниження фондоємності з 0.5 у 2021 році до 0.4 у 2022 році свідчить про ефективне використання ресурсів, але водночас є ризик недостатньої фінансової стійкості. Збільшення фондоозброєності може бути зв'язано з інвестиційними витратами на нове обладнання або модернізацію. Низький темп зростання коефіцієнта зносу свідчить про збереження основних засобів. Спад коефіцієнт придатності основних засобів вказує на зменшення ефективності використання основних засобів.

Величина від'ємного значення коефіцієнта фондорентабельності у 2021 році та його позитивне значення у 2022 році може вказувати на те, що станція після дуже збиткового 2021 року, виходить на тенденцію до збільшення. В період з 2020 по 2022 рік Волинська ДСГДС ІСГ Карпатського регіону НААН продемонструвала стабільний та позитивний фінансовий розвиток, враховуючи її статус як неприбуткової організації та специфіку науково-дослідної діяльності. Зауважено певний дефіцит у 2021 році, який вдалося скоротити у 2022 році. Це свідчить про вдосконалення стратегії управління витратами та підвищення доходів. Волинська ДСГДС ІСГ Карпатського регіону НААН попри певні виклики продемонструвала позитивні тенденції у фінансовому стані та управлінні

ресурсами. Важливо продовжувати оптимізацію витрат, розвивати нові джерела доходів та удосконалювати стратегії управління активами для досягнення стійкого росту та підтримання місії організації.

Важливо підкреслити необхідність подальших ініціатив для розширення фінансових можливостей та удосконалення стратегій, які сприятимуть впровадженню нових технологій та підвищенню конкурентоспроможності. Відділення уваги на інновації та партнерства може стати ключовим для забезпечення сталого розвитку установи в майбутньому. Важливо приділити увагу удосконалення загальної діяльності Волинської ДСГДС ІСГ Карпатського регіону НААН на основі забезпечення стабільного фінансово-економічного стану шляхом запровадження багатовекторного фінансування, розширення участі у наукових дослідженнях шляхом збільшення кількості проєктів, фінансованих через Національний фонд досліджень України.

РОЗДІЛ 3 РОЗРОБКА ТА ВПРОВАДЖЕННЯ ПРОЄКТУ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ВОЛИНСЬКА ДСГДС ІК НААН

3.1 Обґрунтування напрямів підвищення ефективності

У даний час зовнішньоекономічна діяльність є невід'ємною частиною взаємовідносин багатьох сучасних організацій, в зв'язку з чим, представляється важливим і необхідним оцінювати ефективність господарювання станції, і найголовніше шукати шляхи підвищення ефективності діяльності . Для початку потрібно розібратися які проблеми повинен вирішувати проєкт.

Проблеми, що потребують розв'язання:

- підвищення практичності та наукової значимості результатів наукових досліджень, їх відповідності міжнародним науковим стандартам;
- покращення кадрового забезпечення наукових досліджень, а саме: вирішення проблеми нестачі кадрів вищої кваліфікації в галузі землеробства, агрохімії, рослинництва;
- збільшення надходжень позабюджетних коштів;
- розширення напрямів партнерства та співпраці з міжнародними науково-дослідними установами;
- активізація грантової та проєктної діяльності (фандрейзинг);
- передача частини земельних ресурсів дослідних господарств науковій установі для ефективного ведення господарської діяльності;
- модернізація матеріально-технічної бази;
- розвиток науково-дослідної інфраструктури;
- активізація роботи щодо комерціалізації результатів досліджень;
- своєчасний захист дисертаційних робіт;
- запровадження політики стимулювання працівників за високі результати роботи;
- забезпечення належного рівня соціального захисту працівників установи.

Вирішення виявлених проблем та реалізація поставлених завдань дозволять забезпечити безперервний процес створення, удосконалення і трансферу наукової та інноваційної продукції згідно з сучасними вимогами наукоємного ринку та впровадити систему заходів щодо поширення та просування конкурентоспроможних розробок в умовах Західного Полісся України.

Виходячи з цього , проєкт підвищення ефективності повинен охоплювати наступні стратегічні орієнтири :

- Кадрова політика
- Наукова, інноваційна та інші види діяльності
- Інформаційна політика
- Фінансове та матеріально-технічне забезпечення
- Співпраця з підпорядкованими дослідними господарствами
- Взаємодія з державними органами влади, органами місцевого самоврядування, іншими структурами
- Розвиток виробничої бази

Основою метою удосконалення кадрової політики є забезпечення високого рівня виконання науково-дослідних завдань та надання послуг завдяки створенню належних умов для реалізації кадрового потенціалу наукових працівників та зменшення рівня плинності кадрів. Для реалізації поставленої мети у Волинській ДСГДС ІК потрібно побудувати системи активного залучення висококваліфікованих науковців, зокрема тих, хто має наукові ступені та вчені звання, є стратегічно важливим напрямком для підвищення ефективності Волинської ДСГДС ІК НААН. Це можна досягти шляхом розвитку інноваційних програм залучення талановитих фахівців, сприяння їхньому професійному зростанню та встановлення привабливих умов праці. Такий підхід дозволить покращити якість наукових досліджень та забезпечити високий рівень виконання завдань. Так . звичайно ми розуміємо, що в перший час це буде призводити до збільшенню витрат , але ми таким чином будемо грати на довгострокову

перспективу та шукати свої діаманти, які принесуть плоди в майбутньому. Також, потрібно все ж таки омолоджувати персонал. З метою збереження та нарощування наукового потенціалу рекомендується активізувати взаємодію з вищими навчальними закладами, створюючи програми стажування, сприяючи обміну досвідом та співпраці науковців. Також слід вдосконалити систему мотивації та стимулювання наукових досягнень. Щодо умов праці, важливо забезпечити науковців сучасними робочими місцями, доступом до необхідного обладнання та технологій. Сприяння комфортним умовам праці сприятиме підвищенню продуктивності та задоволеності працівників. • Також планується забезпечення належним соціальним захистом (налагодження роботи медичного пункту, доступний відпочинок та оздоровлення, надання комфортного службового житла); формування корпоративної культури, соціальної та екологічної відповідальності, підвищення мотивації та дотримання вимог щодо охорони праці.

Реалізація цих заходів сприятиме формуванню ефективного та конкурентоспроможного наукового середовища в організації, що, в свою чергу, позитивно позначиться на результативності та досягненнях Волинської ДСГДС ІК НААН.

Метою розвитку науково-інноваційної діяльності у Волинській ДСГДС ІК НААН є зосередження наукового потенціалу станції на дослідженнях та розробках за пріоритетними напрямками розвитку аграрної науки і техніки на основі реалізації безперервного інноваційного процесу – від фундаментальних і прикладних досліджень до створення і продажу наукомісткої продукції. Для реалізації вище вказаної мети доцільним вбачається виконання наступних завдань:

- концентрація зусиль на виконанні фундаментальних та прикладних досліджень за такими перспективними напрямами: системи використання деградованих ґрунтів; виробництво органічної продукції рослинництва; використання меліорованих земель в умовах зміни клімату; селекція люпину жовтого та тритикале; технології вирощування

біоенергетичних та інших с.-г. культур; екологічно безпечні технології у тваринництві; розробка організаційно-економічного механізму забезпечення сталого розвитку сільських територій.

- розвиток науково-дослідної інфраструктури (створення двох нових спеціалізованих науково-дослідних лабораторій) за рахунок власних коштів, грантової діяльності, спонсорської допомоги, коштів, виділених з державного і місцевого бюджетів тощо;

- забезпечення ефективного функціонування науково-інноваційних полігонів;

- запровадження надання платних послуг в освітній сфері діяльності, дорадчих послуг та з підвищення кваліфікації, забезпечення супроводу та консалтингу в онлайн навчанні тощо;

- формування та забезпечення культури доброчесності в науковому середовищі;

- розвиток насінництва тритикале озимого, люпину жовтого, люпину білого, картоплі із залученням дослідних господарств, які підпорядковані Волинській ДСГДС ІК НААН;

- розширення співпраці з вищими навчальними закладами та науковими вітчизняними і закордонними установами на основі взаємовигідного партнерства;

- налагодження співпраці установи із міжнародними дослідницькими і бізнес-центрами з питань просування на європейський ринок селекційних та інших інновацій;

- суттєве збільшення публікаційної активності в наукових журналах, які входять до наукометричних баз Scopus та Web of Science на основі створення системи мотивації науковців;

- патентний та юридичний супровід захисту прав інтелектуальної власності та комерціалізації наукових розробок установи;

- розширення участі у наукових дослідженнях шляхом збільшення кількості проєктів, фінансованих через Національний фонд досліджень України;
- дослідження попиту на наукову і наукоємну продукцію, здійснення аналізу ринку конкурентноспроможних інновацій, їх моніторинг в аграрному секторі економіки регіону.

Метою покращання інформаційного забезпечення є створення відповідного інформаційного простору, насиченого перспективними завершеними науковими розробками в галузях сільського господарства, та формування позитивного іміджу Волинської ДСГДС ІК НААН. Досягнення визначеної мети стане можливим за виконання наступних умов. Насамперед, це створення нового сайту. Сайт Волинської ДСГДС ІК НААН повинен бути не лише інформативним, а й сучасним та функціональним. Основні характеристики, які слід врахувати при створенні нового сайту:

1. Інтуїтивний та Зручний Дизайн:

- а. Привабливий та сучасний вигляд, що відображає науковий характер та інноваційний підхід установи.
- б. Чітка навігація та логічна структура для зручного пошуку інформації.

2. Інформаційне Наповнення:

- а. Повна та актуальна інформація про діяльність установи, наукові досягнення, проведені дослідження та проєкти.
- б. Наявність розділів для публікацій, наукових статей, аналітики, яка відображатиме науковий потенціал та важливість досліджень.

3. Онлайн-Сервіси:

- а. Можливість онлайн-запису на заходи, семінари, конференції.

b. інтерактивність через можливість обговорення результатів досліджень та коментування.

4. Мультимедійний Зміст:

a. Фото- та відеоматеріали, які візуалізують наукові досягнення та процеси роботи.

5. Мобільність:

a. Адаптований для перегляду на різних пристроях, зокрема, мобільних телефонах та планшетах.

6. Співпраця та Партнерство:

a. Розділ, присвячений співпраці та можливостям для наукових партнерів, бізнесу та громадськості.

7. Блог та Актуальності:

a. Регулярно оновлюваний блог або розділ із новинами, де публікуються останні новини та події.

8. Діджиталізація усіх сфер діяльності:

- a. інтеграція з платформою ДІЯ
- b. запровадження електронного документообігу
- c. запровадження програмного комплексу бухгалтерського обліку

9. Створення електронного репозитарію та «електронного формуляра читача», що розширить доступ наукових працівників до повнотекстових баз даних, які містять результати наукових досліджень в аграрній сфері;

Організація дослідної станції повинна стати центром, де проводитимуться наукові дослідження та вирішення конкретних аграрних питань, що дозволить ефективно впроваджувати наукові досягнення та забезпечувати їх широкий розповсюдження серед сільського населення, організація дорадчої діяльності, надання науково-технічної і довідкової інформації про діяльність станції. Також варто серйозно віднестися до здійснення інформаційного супровіду установи у соціальних мережах та

забезпечення постійного оновлення бібліотечного фонду та запровадження нових сучасних форм організаційно-інформаційної роботи, розвиток сформованих та започаткування нових наукових шкіл відповідно до специфіки досліджень, зокрема в агрохімії та ґрунтознавстві, картоплярстві, насінництві, селекції тощо.

3.2 Розробка та організаційні заходи для реалізації проєкту підвищення ефективності

Проаналізувавши економічний стан дослідної станції, можна дійти висновку, що проблема ефективності все ж стоїть на одному глобальному невирішеному питанні - неприбутковість. Організація має два джерела фінансування: державне фінансування для виконання фундаментальних і прикладних тематик наукових завдань; спецфонд, який наповнюється за рахунок виручки від реалізації вирощеної с.г. продукції, а також від надання послуг наукового супроводу агротоваровиробникам.

Оскільки, ми немає суттєвого впливу на перше джерело надходжень, пріоритетною стороною проєкту буде наповнення спеціального фонду. Для цього пропонується зробити аналог контрактного виробництва. Волинська ДСГДС є провідною установою з селекції люпину (див. рис. 3.1)

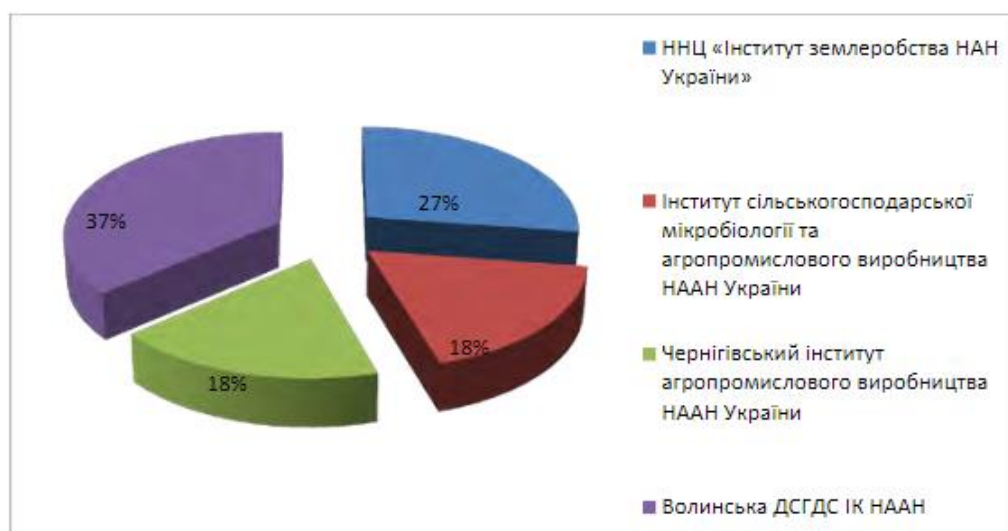

Рисунок 3.1 Структура зареєстрованих сортів люпину жовтого в Україні, %

Волинська ДСГДС ІСГ Карпатського регіону НААН має охоронні документи(патенти) на декілька видів рослин. Для нашого спільного виробництва розглянемо таку рослину , як люпин жовтий «Дарунок Полісся» (патент №270285 від 28.01.2021). Цей сорт характеризується, як невибаглива рослина та відзначається високою стійкістю до малородючих ґрунтів. Його можна успішно вирощувати на ґрунтах з обмеженим доступом поживних речовин (див. таблицю 3.1).

Таблиця 3.1 - Показники господарської придатності[39]

Стійкість до вилягання, бал	9
Стійкість до посухи, бал	7
Стійкість проти антракнозу, бал	7
Стійкість проти фузаріозу, бал	8
Стійкість проти сірої гнилі, бал	8
Залистяність, %	63,8
Вміст сирого протеїну, %	17,8
Напрямок використання	корм

Люпин жовтий визначається не лише своєю виразною жовтою квіткою, але й великим науковим та економічним потенціалом. Вирощування цього виду рослин в контрактному виробництві стає ключовим елементом стратегії для вирішення фінансових проблем Волинської дослідної станції. Люпин жовтий, володіючи високим вмістом білка та амінокислот, стає популярним продуктом для кормової промисловості. Його додаткові переваги полягають у здатності азотувати ґрунт, покращуючи його якість та родючість. Такий внесок у сільське господарство є неоціненим, особливо в умовах сталих змін клімату та екологічної урбанізації. Волинська дослідна станція, володіючи патентом на люпин жовтий, має можливість не лише вирощувати його в значних обсягах, але і активно впливати на його генетичні характеристики. Це відкриває шлях для створення нових сортів, що відповідають конкретним кліматичним умовам регіону та мають підвищений вміст корисних речовин. Покладення акценту на науково-дослідницькі аспекти вирощування люпину жовтого дозволить станції взяти

участь у розвитку інноваційних технологій для агропромисловості та підтримати сталу економічну діяльність.

В обставинах обмежених земельних ресурсів, Волинська дослідна станція спрямовує свої зусилля на підвищення ефективності через партнерство у контрактному виробництві люпину жовтого. Перший крок – вибір підприємства для співпраці та укладання дворічного договору.

Дослідна станція активно розглядає потенційних партнерів для контрактного виробництва. Очікується укладання договору на два сезони, що забезпечить сталу співпрацю та ефективне вирощування.

В рамках угоди, дослідна станція забезпечить підприємство всебічною підтримкою та інструктацією на кожному етапі вирощування люпину. Це включає консультації з агрономії для культури, що вирощується спільно з підприємством, підвищуючи тим самим його загальний аграрний потенціал.

Дослідна станція надасть підприємству насіння свого люпину жовтого "Дарунок Полісся", на який у нас є патент. Це робить співпрацю ще більш привабливою та визначає станцію як надійного партнера. Тобто, наш контрагент буде на виході реалізовувати продукцію, що буде ліцензованою.

Перед початком сезону буде ретельно сформований кошторис витрат, який охопить всі необхідні етапи вирощування. З урахуванням урожайності "Дарунка Полісся" (1,6–2,3 т/га), ми врахуємо консервативне значення 2,1 т/га[38]. Ціну насіння першої репродукції фіксуємо на рівні 19 грн/кг (19 000 грн/т). Урахуванням попередника – зернових культур, ми передбачаємо оптимальне використання земельних ресурсів та забезпечимо стабільний врожай.

Цей ретельний план дозволяє максимізувати вигоди від контрактного виробництва люпину жовтого, забезпечуючи ефективну співпрацю між дослідною станцією та підприємством-партнером.

При основному обробітку землі, ми будемо вносити суперфосфат (0,06 т/га), а при підживленні нітроамофоску (0,15 т/га).

За 3 тижні до сівби буде здійснюватися протруювання насіння .

Норма висіву – 120 кг/га

Засобами захисту рослин буде оброблятися двічі: захист від бур'янів та під час бутонізації інсекто-фунгіцидом.

Таким чином можемо сформувати початкові витрати, які наведені в таблиця 3.2

Таблиця 3.2 Потреба в насінні, добривах та ззр

№	Тип	Назва	Норма, т/га	Площа, га	Вартість, тис. грн/т	Потреба, т	Вартість всього, тис.грн
1	Насіння	Люпин жовтий Дарунок Полісся; перша репродукція	0,12	7	18,5	0,84	15,54
2	Мін. Добрива	Суперфосфат	0,06	7	25	0,42	10,5
3	Мін. Добрива	Нітроамофоска	0,15	7	25	1,05	26,25
4	Протруювач	Фундазол	0,002	7	550	0,0017	0,924
8	Гербіцид	Примекстра TZ Голд	0,0045	7	200	0,0315	6,3
9	Інсектицид	Нурел Д 500 ЕС	0,001	7	500	0,007	3,5
10	Вода		0,15	7	0,003	1,05	0,00315

В таблиці 3.3 представлена приблизна технологічна карта для вирощування люпину жовтого. Ця карта стає важливим інструментом для сільськогосподарських виробників, надаючи конкретну та компромісну інформацію про кожен етап вирощування цієї культури. Ця технологічна карта надає глибокий інсайт у всі етапи вирощування люпину, сприяючи кращому розумінню його механіки та оптимізації агротехнічних процесів. Важливо відзначити, що деталі щодо розташування полів, відстані до агроцентрів та інші аспекти були упущені в цьому варіанті для наглядності та заохочення потенційних контрагентів. При співпраці з контрагентом буде визначено оптимальне місцезнаходження полів, враховуючи особливості ґрунту, водозабезпечення та доступність технічної інфраструктури. Також буде проведено установлення оптимальної відстані до агроцентрів для забезпечення швидкого та зручного доступу до необхідних ресурсів. Цей документ є

приблизним варіантом розрахунку, призначеним для створення зрозумілої інформації щодо співпраці та очікувань учасників.

Таблиця 3.3 - Технологічна карта вирощування люпину

№ п/ п	Найменування робіт	Днів	ОВ	Обсяг робіт	Норма виробітк у	Кількість нормозмі н	Витрати праці		Витрати палива	
							мех.	ручн	на од.	всього ,
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1	Луцення дисковими лущильниками	1	Га	7	6,82	1,03	2,05		2,34	0,02
2	Боронування дисковими важкими боролами	1	Га	7	29	0,24	0,48		5,54	0,04
3	Навантаження мінеральних добрив	1	Т	0,42	282,2	0,001	0,003	0,003	0,29	0,0001
4	Транспортування добрив	1	Т	0,42	343,9	0,00	0,00		0,37	0,0002
5	Внесення мінеральних добрив	1	Га	7	30,9	0,23	0,45		3,7	0,03
6	Оранка	1	Га	7	4,9	1,43	2,86		22,17	0,16
7	Боронування важкими боролами	1	Га	7	37,8	0,19	0,37		2,78	0,02
8	Протруювання насіння	1	Т	0,84	145,8	0,006	0,01	0,01		0,0
9	Суцільна культивуація	1	Га	7	87,8	0,08	0,16		1,81	0,01

Продовження таблиці 3.3

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
10	Навантаження мінеральних добрив	1	т	1,05	282,2	0,004	0,01	0,01	0,29	0,0003
11	Навантаження насіння	1	т	0,84	282,2	0,003	0,006	0,006	0,29	0,0002
12	Транспортування добрив	1	т	1,05	343,9	0,003	0,01		0,37	0,0004
13	Транспортування насіння	1	т	0,84	343,9	0,002	0,00		0,37	0,0003
14	Посів люпину	1	га	7	10,4	0,67	1,35	1,35	5,39	0,04
15	Транспортування води	1	т	3	343,9	0,01	0,02		0,37	0,001
16	Обприскування	1	га	7	39,8	0,18	0,35		1,17	0,01
17	Транспортування води	1	т	3	343,9	0,01	0,02		0,37	0,001
18	Обприскування	1	га	7	39,8	0,18	0,35		1,17	0,01
19	Збирання зернозбиральними комбайнами	1	га	7	16,4	0,43	0,85	0,85	5,98	0,04
20	Транспортування зерна	1	т	14,7	343,9	0,04	0,09		0,37	0,005
	Разом	22				4,90	9,81	2,22 8	0,37	0,383

Таким чином , маючи усі вище розраховані дані, можемо розрахувати сукупні витрати в таблиці 3.4. Варто зазначити, що це узагальнений варіант витрат, в якому загальновиробничі витрати розраховуються, як 30% від прямих виробничих витрат. Також сума заробітної плати не є реальної в наслідок того, що ми використовуємо лише одну культуру і всього лише 7 гектарів землі. Тобто сумарна кількість днів, які робітники будуть проводити саме за нашим проектом дуже обмежена (до 10 днів).

Таблиця 3.4 - Витрати на вирощування люпину жовтого

Найменування	Од.вим.	Кількість	Ціна ,тис грн.	Витрати , тис грн
Витрати праці	люд.-год	12,03754		7
механізовані роботи	люд.-год	9,81	0,61	6
ручні роботи	люд.-год	2,23	0,43	1
Насіння	т	0,84	18,5	15,54
Люпин	т	0,84	18,5	15,54
Добрива	т	1,47	50	36,75
мінеральні	т	1,47	50	36,75
Засоби захисту рослин	т	0,00168	550	10,724
Протруювач	т	0,00168	550	0,924
Гербіцид	т	0,0315	200	6,3
Інсектицид	т	0,007	500	3,5
ПММ	т	0,3828336	45	22,985012
дизельне паливо	т	0,382834	45	17,227512
моторна олива	т	0,008	320	2,56
трансмійна олива	т	0,00025	300	0,075
олива гідросистеми	т	0,00025	250	0,0625
консистентна олива	т	0,0005	120	0,06
бензин	т	0,05	45	2,25
олива моторна	т	0,005	150	0,75
Загальновиробничі витрати				23,2
РАЗОМ				116,1

Ефективність впровадження даного проєкту буде розглянута п.п. 3.2

Основною метою забезпечення фінансової стійкості та поліпшення матеріально-технічної бази Волинської ДСГДС ІК НААН є підтримка та створення належних умов для проведення науково-дослідної діяльності та трансферу отриманих наукових розробок у виробництво. З метою реалізації даної мети необхідно здійснити виконання наступних завдань:

- забезпечення стабільного фінансово-економічного стану наукової установи за рахунок запровадження системи багатовекторного фінансування (збільшення надходження коштів від використання ОПВ, комерціалізації наукової та наукоємної продукції, реалізації грантів та проєктів, розширення переліку платних послуг тощо);
- запровадження прозорої системи стратегічного планування і бюджетування, зорієнтованого на позитивний результат фінансово-господарської діяльності;
- проведення системного аналізу існуючих джерел та оцінювання перспектив отримання додаткових надходжень коштів до бюджету установи;
- проведення енергоаудиту та реалізація проєкту термомодернізації адміністративно-лабораторного корпусу;
- фінансування поточних та капітальних ремонтів будівель установи, зокрема, проведення поточних ремонтів кабінетів, санітарних кімнат, розбудова локацій для відпочинку та оздоровлення, а також супутньої інфраструктури;
- підвищення ефективності використання власної експериментальної бази (приладів, обладнання, технічних засобів, матеріалів тощо), будівель, споруд шляхом модернізації, своєчасного проведення капітальних та поточних ремонтів;
- оновлення комп'ютерної бази та комунікаційної мережі для здійснення належного інформаційного забезпечення;
- використання ліцензійного програмного забезпечення;
- перехід на новітні версії комунікаційного програмного забезпечення (сервісів, протоколів передачі даних, Інтернет-адрес тощо);
- оновлення існуючого та поступове створення сучасного машинно-тракторного парку.

В проєкті підвищення ефективності , обов'язково розглянемо проблему неприбутковості організації. Щоб згенерувати дохід , ми пропонуємо залучити наступні кроки:

1) Дослідницькі та Консультаційні Послуги: Надання консультаційних послуг аграріям та фермерам на основі досліджень, які проводяться на станції. Це може включати розробку ефективних агротехнік, сортів рослин і т.д.

2) Організація Навчальних Курсів та Семінарів: Проведення навчальних заходів для фермерів та сільгоспвиробників на базі отриманих досліджень та знань.

3) Участь у Грантових Програмах: Активна участь у грантових програмах для фінансування конкретних досліджень або проєктів.

4) Вивчення та Розробка Нових Технологій: Розробка та впровадження нових технологій для сільськогосподарського сектору, можливо, в партнерстві з приватними компаніями або державними установами.

5) Навчання та Освіта: Організація навчальних програм для студентів, аграріїв та інших зацікавлених груп.

6) Використання Інфраструктури для Досліджень: Надання доступу до своїх дослідницьких лабораторій та інфраструктури для зовнішніх організацій або підприємств.

7) Розширення партнерства та Співпраця з Приватним Сектором: Укладення угод та партнерств з приватними компаніями для спільного проведення досліджень чи розробки нових продуктів.

Розглянемо детальніше останній пункт. Ефективна система співробітництва Волинської ДСГДС ІК НААН з підпорядкованими дослідними господарствами має базуватись на основі:

- збалансованої адміністративної та кадрової взаємодії;
- здійснення науковою установою наглядової функції;

- збільшення Волинською ДСГДС ІК НААН обсягів впровадження та наукового супроводу у підпорядкованих дослідних господарствах;
- співпраці з ведення насінництва;
- спільного використання у наукових цілях лабораторій, обладнання та інших ресурсів;
- надання науковою установою безкоштовної консультативно-експертної допомоги господарствам;
- проведення курсів підвищення кваліфікації спеціалістів дослідних господарств на базі наукової установи.

З метою удосконалення взаємодії із державними та місцевими органами влади та іншими структурами, планується ряд ініціатив:

1) Пошук замовників для досліджень: активізація пошуку потенційних замовників на регіональному рівні для проведення досліджень у сфері сільського господарства.

2) Розширення співпраці та обмін досвідом: збільшення обсягів співпраці та обміну досвідом через розробку стратегій, програм, агропроектів та організацію інформаційних заходів, таких як конференції, семінари, виставки та інші.

3) Співпраця з бізнес-структурами: взаємодія з регіональними бізнес-структурами для розроблення адаптованих технологій сільського господарства та створення власних сортів та гібридів культур, враховуючи місцеві умови.

4) Створення та Мобілізація Наукових Колективів: формування та активізація мобільних наукових колективів, спрямованих на розвиток співпраці з органами влади, місцевим самоврядуванням та підприємствами різних форм власності для популяризації досягнень інституту та НААН.

На балансі дослідної станції лише 138 га ріллі, що не дозволяє установі ефективно реалізувати науково-інноваційну діяльність.

Для наукових та науково-дослідних цілей Волинською ДСГДС ІК НААН за період 2018-2022 рр. використовувалось щороку до 120 га земель сільськогосподарського призначення - це ті площі, на яких проводили наукові дослідження (стаціонарні довготривалі та тимчасові досліді), здійснювали апробацію результатів досліджень, закладали розсадники розмноження первинного насінництва, посіви на демонстраційному полігоні та вирівнюючі посіви для майбутніх досліджень. Розвиток виробничої бази як матеріально-речової основи ефективної науково-дослідної та господарської діяльності установи має відбуватись на основі:

- забезпечення виробничих потреб щодо наявності достатнього об'єму земельних ресурсів для проведення науковою установою ефективної господарської діяльності шляхом передачі частини землі з дослідних господарств на баланс Волинської ДСГДС ІК НААН (загалом 300-400 га);
- розроблення сівозмін, структури посівних площ на додатково залучених земельних ділянках, здійснення заходів щодо покращення показників родючості ґрунтів, зменшення негативного впливу хвороб і шкідників;
- поступове нарощування об'ємів виробництва насінницької продукції;
- придбання сучасних технічних засобів (тракторів, сівалок, збиральної техніки, очисних машин, сільськогосподарських знарядь тощо)
- модернізація існуючої бази зберігання продукції (складські приміщення, картоплесховище).
- розробка нових методів реалізації застарілого обладнання, або ж його оновлення

3.3 Оцінка впровадження проєкту. Головні індикатори успішності проєкту

Опираючись на розрахунки, проведені в п.п. 3.2, можемо оцінити ефективність проєкту контрактного виробництва, а саме вирощування люпину.

Виручка = Площа * Ціна * Урожайність люпину

Ціна основної продукції = 15 тис грн./т

Урожайність = 2,1 т/га

Площа = 7 га

Виручка = $7 * 2,1 * 15 = 220,5$ тис грн.

Витрати, які ми обчислили в таблиці 3.3 = 116,1 тис грн

Чистий прибуток від вирощування люпину = $220,5 \text{ тис грн} - 116,1 \text{ тис грн} = 104,4 \text{ тис грн}$.

У договорі, який згадувався вище в п.п. 3.2 буде чітко прописано відношення щодо поділу доходу, а також те, що реалізація люпину може проводитися двома суб'єктами господарювання (наша частина це 25% від збору). Тобто, після збору урожаю ми можемо реалізовувати свою частину продукції самостійно.

Наш дохід = $104,4 \text{ тис грн.} * 0,25 = 26,1 \text{ тис грн.}$

Поряд з цим, ми надаємо консультаційні послуги, за які наші співробітники отримують надбавки (1 га – 1 тис грн).

Витрати на консультаційні послуги = 7 тис грн.

Чистий прибуток = $26,1 - 7 = 19,1 \text{ тис грн}$

Варто зазначити, що для розрахунку рентабельності, витрати які несе дослідна станція – це вартість насіння і вартість консультаційних послуг. В свою чергу підприємство партнер – витрат з вирахуванням вартості насіння.

Рентабельність = $\text{Чистий прибуток} / \text{Витрати} = 19,1 / (15,54 + 7) * 100\% = 85\%$

Також справедливим буде дослідити економічний ефект від вирощування люпину для нашого контрагента.

Дохід після розподілення = $104,4 * 0,75 = 78,3 \text{ тис грн}$

Рентабельність = $78,3 / (116,1 - 15,54) * 100\% = 78\%$

Наступним етапом в проєкті – обґрунтування каналів збуту для нашої продукції. Для люпину важливою ознакою є наявність чи відсутність алкалоїдів у рослині та насінні. Від цього залежить напрямок використання люпину –

сидеральний чи кормовий. Сорти люпину жовтого Дарунок Полісся алкалоїдів в зерні не містить, а зеленій масі не перевищує 0,0154%. Сорт можна використовувати в зерновому і фуражному напрямку. Але раціональним на мою думку є вирощування його саме для зернового напрямку. Тому що, цей сорт відносять до низькорослих рослин (його висота складає 68-72см), але при цьому він має відносно важке насіння (маса 1000 насінин 132- 140 грам).

Люпин - це цінна кормова культура. Поширені види люпину: узколистий та жовтий. Насіння жовтого люпину містить 40% білка, що робить його навіть заміником деяких видів сої. Зелена маса в фазі блискучих бобів - 3,2-3,6% білка. За вмістом незамінних амінокислот, таких як триптофан, гістидин, лізин, білок люпину посідає перше місце серед інших бобових культур. Наприклад, амінокислотний склад білка люпину задовольняє потреби свиней в незамінних амінокислотах (білок люпину складається головним чином з глобулінів, і крім того, до його складу входить альбумін). Люпин є відмінним протеїновим компонентом у концентратах для свиней, які годуються раціонами на основі картоплі. У комбікормах для ростучого поросят зерно люпину вводять у кількості 18-20%, для відгодівлі - 10-12%, для хряків та свиноматок - 1-15% за вагою. Також використовується у раціонах корів(люпин і соя можуть забезпечити потребу високопродуктивних корів в білку.), рідше - у коней.

Оскільки люпин Дарунок Полісся безалкалоїдний, то його можна згодовувати тваринам навіть без попередньої обробки. Люпин може заміщати до 75% дорогих кормів тваринного походження.

Інший спосіб використання зерна люпину - приготування люпинового молока, що є рідиною із підвищеним вмістом протеїнів. Це молоко можна використовувати як альтернативу знежиреному та частково незбираному коров'ячому молоку при годівлі сільськогосподарських тварин. Також воно може слугувати основою для створення заміників цільного молока.

Також насіння можна буде реалізовувати, як сидерат. Він буде гарним попередником для більшості культур і при цьому він насичує ґрунт азотом, а також виділяє калій, фосфор та органіку. Люпин можна вирощувати у змішаних

посівах зі злаковими зерновими культурами на корм (після збору урожаю в ґрунті залишаються поживні речовини, що в свою чергу підвищує ефективність ріллі)

Переваги продукції порівняно з конкурентами:

- Якість насіння;
- Висока врожайність;
- Екологічно чиста продукція;
- Індивідуальний підхід до клієнта.

По-перше, вирощування люпину жовтого у контрактному форматі дозволяє отримувати стабільний дохід, оскільки цей продукт відомий своїми корисними властивостями та високою популярністю серед споживачів. Здійснення контрактних угод з потенційними партнерами забезпечить постійний ринок збуту та, відповідно, стабільний дохід для дослідної станції.

По-друге, наявність патенту на люпин жовтий відкриває можливості для введення інновацій у вирощування та обробку цього продукту. Це може включати в себе вдосконалення сортів, оптимізацію агротехнік та розробку нових продуктів на його основі. Такий науково-дослідницький компонент сприятиме розвитку іміджу станції та привертанню додаткових інвестицій для подальшого росту.

Підсумовуючи можна сказати, що проєкт показав дуже гарний результат, як для дослідної станції, так і для контрагента. У нашому випадку, досягнутий фінансовий результат дає змогу закріпити нашу фінансову стійкість і подолати дефіцит останніх років . Також, варто зазначити , що дана сума може бути конвертована у інвестиції для нових проєктів досліджень.

Одним із напрямків цього проєкту є перегляд кадрової політики. Важливим етапом буде підтримка персоналу та створення мотиваційних програм, що сприятимуть тому, що в сферу діяльності буде залучені нові спеціалісти . Внедрення передових наукових розробок, патентування нових технологій та активна участь в інноваційних проєктах будуть сприяти зростанню статусу станції та її впливу на агросектор. Результативність проєкту можна виміряти обсягом

наукових публікацій, кількістю патентів, а також за наявністю нових продуктів чи технологій, які вдало впроваджено в сільське господарство.

Ще однією важливою складовою є інформаційна політика станції. Впровадження інформаційних систем та засобів для ефективного управління даними сприятиме покращенню комунікації, забезпечить легший доступ до інформації та підвищить рівень організаційної ефективності. У плані фінансового та матеріально-технічного забезпечення, зростання бюджету та модернізація обладнання відіграють роль ключових індикаторів успішності. Стабільний фінансовий стан і добре обладнана технічна база забезпечать необхідні ресурси для проведення досліджень на високому рівні.

Співпраця з підпорядкованими дослідними господарствами та взаємодія з державними структурами визначатимуться кількістю укладених угод та спільних проєктів - результативність їхньої взаємодії можна виміряти новими технологіями, що впроваджуються на підприємствах підпорядкованих господарств, а також підвищенням рівня підтримки та обміну досвідом між станціями. Розвиток виробничої бази є ключовою частиною проєкту, адже забезпеченість станції сучасним обладнанням та технологіями напряму впливає на якість та кількість вироблених наукових результатів. Інтеграція цих індикаторів у систему моніторингу та звітності надасть можливість об'єктивно оцінити ефективність проєкту та визначити стратегії для подальшого удосконалення науково-дослідної станції. Зміни в розглянутих аспектах сприятимуть створенню стійкої та конкурентоспроможної аграрної науково-дослідної бази в Україні.

Основними індикаторами виконання проєкту мають бути:

- наявність достатніх об'ємів земельних ресурсів для ефективного ведення науковою установою господарської діяльності;
- досягнення бездефіцитності бюджету;
- наявність сучасних сертифікованих лабораторій та інших інфраструктурних об'єктів;

- розширення міжнародних наукових зв'язків, і входження до світового наукового простору (міжнародні договори, гранти, залучення закордонних учених до виконання досліджень);
- наявність публікацій у виданнях категорії А, що індексуються у міжнародних наукометричних базах Scopus та Web of Science
- підвищення професіонального рівня і соціального статусу наукових працівників;
- покращення умов праці і відпочинку наукових кадрів;
- приведення у відповідність з Європейськими стандартами науково-методичного забезпечення усіх ланок науково-дослідницької роботи;
- забезпечення комерціалізації науково-технічної продукції;
- формування міцних зв'язків аграрної науки, освіти, виробництва

ВИСНОВКИ

У результаті проведеного дослідження щодо поняття та оцінки ефективності діяльності підприємства в зовнішньоекономічній сфері можна сформулювати наступні висновки.

Згідно з більшістю економістів, ефективність діяльності підприємства визначається досягненням максимальних результатів при мінімально можливих витратах. Фінансовий результат, такий як прибуток або інший фінансовий показник, виступає ключовим критерієм для визначення ефективності. Дослідження вказує на відсутність єдиної системи методів оцінки ефективності діяльності компаній. Велика кількість підходів та розбіжностей свідчать про складність цієї теми. Зазначено, що оцінка діяльності підприємства та його ефективності вимагає використання системи показників, яка враховує різні аспекти діяльності підприємства.

У роботі було проведено аналіз господарської діяльності Волинської ДСГДС ІК НААН - основним завданням якої є всебічне наукове супроводження та інформаційно-консультаційне забезпечення розвитку аграрного сектору економіки Волинської області. Ця неприбуткова організація, спеціалізуючись у важливій галузі наукових досліджень та аграрних технологій, здобула визнання завдяки своєму науковому потенціалу та роботі в галузі аграрної науки. Важливо відмітити, що дивлячись на фінансові дані та проведений аналіз, можна дійти до висновку, що організації потрібно працювати над ефективним плануванням і розділенням фінансових коштів. Оскільки, організація в основному має зовнішні джерела фінансування, і при цьому є неприбутковою, то слід виробити стратегію яким чином це можна змінити. Тому проєкт підвищення ефективності повинен враховувати усю проблематику організації - має включати в себе стратегічне управління фінансами, інноваційне кадрове управління, інформаційне забезпечення та ефективну рекламу. Такий підхід дозволить станції не лише зберегти свою експертність, а й зміцнити своє лідерство в галузі наукових досліджень та аграрних технологій.

Наукові досягнення та високоякісні послуги, які надає Волинська ДСГДС ІК НААН, вимагають ефективного інформаційного просування. Важливим кроком в цьому напрямку є створення сучасного веб-сайту, який буде центральним пунктом доступу до наукових досліджень, продукції та інших сервісів установи. Професійна рекламна кампанія та участь у галузевих заходах, супроводжувані співпрацею з мас-медіа, допоможуть підвищити обізнаність та зацікавленість громадськості та аграрних підприємств.

Оптимізація кадрової політики включає в себе постійне нарощування наукового потенціалу та покращення умов праці. Запровадження системи заохочень та підтримка соціального захисту працівників сприятиме стабільності та розвитку талановитого наукового колективу.

Співпраця із сільськими підприємствами та активна участь у галузевих заходах розширяють можливості практичного впровадження наукових розробок. Вебінари та інші форми взаємодії дозволять не лише представити нові рішення, але й забезпечити простий доступ до необхідних консультацій для аграрного сектору.

Також, контрактне виробництво – є дієвим шляхом вирішення проблеми дефіцитності бюджету. Контрактне виробництво, спрямоване на вирощування і реалізацію люпину жовтого з використанням власного патенту, виявляється дієвим та обіцяючим шляхом вирішення проблеми дефіцитності бюджету Волинської дослідної станції. Цей підхід виправдовується не лише економічно, але й науково-дослідницьким потенціалом. Контрактне виробництво люпину жовтого, враховуючи наявність патенту, є перспективним кроком, який сприятиме вирішенню фінансових труднощів та створить фундамент для подальшого розвитку наукових ініціатив.

Такий комплексний підхід до підвищення ефективності діяльності Волинської ДСГДС ІК НААН враховує не лише економічні аспекти, але й соціальні та інноваційні вимоги. Це дозволить установі залишатися лідером у галузі наукових досліджень та практичного застосування аграрних технологій, сприяючи сталому розвитку агросектору регіону.

ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ПОСИЛАННЯ

1. КОНЦЕПТУАЛЬНІ АСПЕКТИ ОЦІНКИ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА: ЕФЕКТИВНІСТЬ ТА РЕЗУЛЬТАТИВНІСТЬ | Н В Рибачук | Ефективна економіка №4 2015. Журнал «Ефективна економіка» - наукове фахове видання з питань економіки. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3977> (дата звернення: 09.09.2023).
2. Основою успішної діяльності вітчизняних підприємств. ЕКОНОМІКА економічна теорія - URL: <https://docplayer.net/126029383-Osnovoyu-uspishnoyi-diyalnosti-vitchiznyanih-pidpriiemstv-ekonomika-ekonomichna-teoriya.html> (дата звернення: 09.09.2023).
3. СУЧАСНІ КОНЦЕПЦІЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ | С П Лобов | Ефективна економіка №4 2015. Журнал «Ефективна економіка» - наукове фахове видання з питань економіки. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4011> (дата звернення: 09.09.2023).
4. Мочерний С. В., Єрохін С. А., Каніщенко Л. О. Основи економічної теорії. Київ : Знання, 2000. 324с.
5. Економічний аналіз : навч. посіб. / за ред. М. С. Ніконенко. Київ, 2003. 679с.
6. Torrens R. An Essay on the External Corn Trade. Clifton : A. M. Kelley, 1972. P. 264–265.
7. Плотницкий М. И, Лобкович Э. И. Курс экономической теории : учебник. Мн. : Мисанта, 2003. 496 с.
8. Основою успішної діяльності вітчизняних підприємств. ЕКОНОМІКА економічна теорія URL: <https://docplayer.net/126029383-Osnovoyu-uspishnoyi-diyalnosti-vitchiznyanih-pidpriiemstv-ekonomika-ekonomichna-teoriya.html> (дата звернення: 10.09.2023).

9. Корнійчук Л. Я. Історія економічних учень : підручник. Київ : КНЕУ, 1999. 562 с.
10. Смит А. Исследование о природе и причинах богатства народов. М. : Эксмо, 2007. 957 с
11. Герасимова С. В. Управління інвестиційною діяльністю акціонерних товариств. Київ : Знання, 2006. 364 с
12. Сокіл О. Г. Дослідження впливу чинників на економічну ефективність сільськогосподарських підприємств. Агросвіт. 2018. № 1. С. 21-25.
13. Минаков І. А. «Економіка сільського господарства», М.. « КолосС», 2003 р.
14. Голик М.А. Закономерности интенсификации сельскохозяйственного производства в условиях научно-технического прогресса / М. А. Голик. – Львів : Видавництво при Львівському університеті, 1989. – 232 с.
15. Гуменюк М. М. ЕКОНОМІЧНИЙ МЕХАНІЗМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ : монографія. Київ, 2016.
16. Янків М.Д. Організаційно-економічні механізми розвитку і функціонування АПК України / М.Д. Янків // Львів.: Коопосвіта. - 2000. - 448 с.
17. Макаренко П. М., Чіп Л. О. Показники оцінки економічної ефективності аграрних підприємств. Агросвіт. 2018. № 24. С. 35-39.
18. Андрійчук В.Г. Ефективність діяльності аграрних підприємств: теорія, методика, аналіз / В.Г. Андрійчук – К.: КНЕУ, 2006. - 292с.
19. Сидорова Н.П. Внутрішні фактори підвищення ефективності агровиробництва// Вестник НГИЭИ. Випуск №5. 2011
20. Свободина М.В. Интенсификация сельского хозяйства рыночных условиях. – М.,1999.-218 с.
21. Лобова Н. В. Критерії економічної ефективності аграрних підприємств. Агросвіт. 2016. № 10. С. 65-68.
22. Текеева Х.Э., Вопросы эффективности сельскохозяйственного производства//Международный журнал прикладных наук и технологий «Интеграл» №4,2019

23. Футало Т. В. Методичні аспекти аналізу соціально-економічної ефективності підприємств роздрібної торгівлі: монографія / Т. В. Футало [за ред. Г. І. Башнянина] // Економічні системи – Т. 4; – Львів : Ліга-Прес, 2013. – 508 с
24. ВПЛИВ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА НА ЦІНОУТВОРЕННЯ ЗА УМОВ РИНКУ | Р В Шамрін | Ефективна економіка №3 2012. Журнал «Ефективна економіка» - наукове фахове видання з питань економіки. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1021> (дата звернення: 16.09.2023).
25. Системний підхід до аналізу господарської діяльності³. URL: http://ni.biz.ua/9/9_12/9_1266_sistemniy-podhod-k-analizu-hozyaystvennoy-deyatelnosti.html (date of access: 05.10.2023).
26. Миронова М. Г. Ваша конкурентоспроможність. М : Научная кн., 2013.
27. Бойко Т.Ю. Методичні підходи щодо оцінки ефективності організаційно-економічного механізму регулювання управлінської діяльності підприємницького кластеру / Т.Ю. Бойко // Вісник Запорізького національного університету. – 2011. – № 1(9). – С. 15–21.
28. Богданович О.Г. Аналіз ефективності діяльності підприємства на засадах узгодження інтересів груп економічного впливу / О.Г. Богданович // Маркетинг і менеджмент інновацій. – 2012. – № 1. – С. 25–33.
29. Вдовенко З.В. Методологические подходы к оценке эффективности деятельности субъекта хозяйствования / З.В. Вдовенко // Вестник Томского государственного университета. – 2004. – № 284. – С. 42–45.
30. Мочалов Н.А. Оценка эффективности и совершенствования системы качества предприятия / Н.А. Мочалов, Д.М. Темкин, Т.М. Полховская // Методы менеджмента качества. – 2001. – № 10.
31. Про затвердження переліку установ, організацій та підприємств, що перебувають у віданні Національної академії аграрних наук. Офіційний вебпортал парламенту України. URL:

- <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/421-2021-п#Text> (дата звернення: 13.10.2023).
32. Про затвердження Порядку оцінки розвитку діяльності наукової установи. Офіційний вебпортал парламенту України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0629-12#Text> (дата звернення: 13.10.2023).
33. Волинська державна сільськогосподарська дослідна станція Інституту картоплярства Національної академії аграрних наук України. Офіційний сайт . URL: <http://vol.ucoz.ua/> (дата звернення: 01.10.2023)
34. Волинська державна сільськогосподарська дослідна станція інституту сільського господарства карпатського регіону національної академії аграрних наук України Код ЄДРПОУ 13368842 – Опендатабот. Опендатабот. URL: <https://opendatabot.ua/c/13368842> (дата звернення: 01.10.2023).
35. Земельний кодекс України. Офіційний вебпортал парламенту України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14#Text> (дата звернення: 14.10.2023).
36. Державне підприємство "ДОСЛІДНЕ ГОСПОДАРСТВО "ПЕРШЕ ТРАВНЯ" ВОЛИНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОЇ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ДОСЛІДНОЇ СТАНЦІЇ ІНСТИТУТУ КАРТОПЛЯРСТВА НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ АГРАРНИХ НАУК УКРАЇНИ" Код ЄДРПОУ 00729310 – Опендатабот. Опендатабот. URL: <https://opendatabot.ua/c/00729310> (дата звернення: 17.10.2023).
37. Волинська державна сільськогосподарська дослідна станція Інституту сільського господарства Карпатського регіону Національної академії аграрних наук України: вся інформація про компанію | VKURSI.PRO. Vkursi. URL: <https://vkursi.pro/card/volynska-dshds-ik-naan-13368842> (дата звернення: 14.10.2023).
38. Ничипорук о. о. Вирощування люпину жовтого в зоні Полісся України. *Аграрні інновації*. № 17. С. 182–185

39. Дарунок Полісся. Інформаційно-аналітична система "Аграрії разом". URL: <https://agrarii-razom.com.ua/culture-variety/darunok-polissya> (дата звернення: 31.10.2023).
40. Спектр действия инсектицидов в период вегетации. URL: <https://studfile.net/preview/7186992/page:45/> (дата звернення: 01.11.2023).
41. Люпин жёлтый 1кг - Клуб Органического Земледелия. *Клуб Органического Земледелия*. URL: <https://cluboz.net/shop/semena/semena-sideraty-i-medonosy/lyupin-zhjoltyj-1kg/> (дата звернення: 01.11.2023).
42. Перелік сортів люпин жовтий. Інформаційно-аналітична система "Аграрії разом". URL: <https://agrarii-razom.com.ua/list-culture-varieties?plant=982> (дата звернення: 02.11.2023).
43. Интерфлора Україна : Люпин жовтий (безалкалоїдний) (1 кг). *Интерфлора Україна : Хіти продаж*. URL: <https://interflora.com.ua/product/lupinus-luteus-21-071> (дата звернення: 31.10.2023).
44. Технологія вирощування люпину | ВЕБ-портал для надання консультативних послуг сільгоспвиробникам через Інтернет. *ВЕБ-портал для надання консультативних послуг сільгоспвиробникам через Інтернет | Інститут водних проблем і меліорації НААН України*. URL: <https://ias.pp.ua/технології-вирощування-сільськогосп/технологія-вирощування-люпину/> (дата звернення: 31.10.2023).
45. Захист посівів люпину від хвороб. *Агрономія сьогодні - практичні поради аграріям*. URL: <https://agronomy.com.ua/statti/bobovi/851-zakhyst-posiviv-liupynu-vid-khvorob.html> (дата звернення: 03.11.2023).

ДОДАТКИ

Додаток А

Додаток 2
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку в державному
секторі 101 "Подання фінансової
звітності"

Установа/бюджет	Територія	Організаційно-правова форма господарювання	Орган державного управління	Вид економічної діяльності	Дата (рік, місяць, число) за ЄДРПОУ	за КОАТУУ	за КОПФГ	за КОДУ	за КВЕД	Коди		
										2021	01	01
ВОЛИНЬСЬКА ДЕРЖАВНА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКА ДОСЛІДНА СТАНЦІЯ ІНСТИТУТУ КАРТОПЛЯРСТВА НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ АГРАРНИХ НАУК УКРАЇНИ	КНЯГИНИНІВСЬКА/С.КНЯГИНИНОК	Державна організація (установа, заклад)	-	Дослідження й експериментальні розробки в галузі біотехнологій						13368842		
										0722883700		
										425		
										659		
										72.11		

Одиниця виміру: грн.

Періодичність: проміжна, річна

ЗВІТ ПРО ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ за 2020 рік

І. ФІНАНСОВИЙ РЕЗУЛЬТАТ ДІЯЛЬНОСТІ

Форма № 2-дс

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
ДОХОДИ			
Доходи від обмінних операцій			
Бюджетні асигнування	2010	2 702 400	1 606 500
Доходи від надання послуг (виконання робіт)	2020	1 080 841	559 887
Доходи від продажу активів	2030	-	-
Фінансові доходи	2040	-	-
Інші доходи від обмінних операцій	2050	40 269	27 019
Усього доходів від обмінних операцій	2080	3 823 510	2 193 406
Доходи від необмінних операцій			
Податкові надходження	2090	-	-
Нелюдські надходження	2100	-	-
Трансферти	2110	-	-
Надходження до державних цільових фондів	2120	-	-
Інші доходи від необмінних операцій	2130	-	-
Усього доходів від необмінних операцій	2170	-	-
Усього доходів	2200	3 823 510	2 193 406
ВИТРАТИ			
Витрати за обмінними операціями			
Витрати на виконання бюджетних програм	2210	2 702 400	1 606 500
Витрати на виготовлення продукції (надання послуг, виконання робіт)	2220	805 795	490 515
Витрати з продажу активів	2230	-	-
Фінансові витрати	2240	-	-
Інші витрати за обмінними операціями	2250	1 262	2 300
Усього витрат за обмінними операціями	2290	3 509 457	2 099 315
Витрати за необмінними операціями			
Трансферти	2300	-	-
Інші витрати за необмінними операціями	2310	28 669	11 812
Усього витрат за необмінними операціями	2340	28 669	11 812
Усього витрат	2380	3 538 126	2 111 127
Профіцит/дефіцит за звітний період	2390	285 384	82 279

ІІ. ВИДАТКИ БЮДЖЕТУ (КОШТОРИСУ) ЗА ФУНКЦІОНАЛЬНОЮ КЛАСИФІКАЦІЄЮ ВИДАТКІВ ТА КРЕДИТУВАННЯ БЮДЖЕТУ

Найменування показника	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Загальнодержавні функції	2420	-	-
Оборона	2430	-	-
Громадський порядок, безпека та судова влада	2440	-	-
Економічна діяльність	2450	3 538 126	2 111 127
Охорона навколишнього природного середовища	2460	-	-
Житлово-комунальне господарство	2470	-	-
Охорона здоров'я	2480	-	-
Духовний та фізичний розвиток	2490	-	-
Освіта	2500	-	-
Соціальний захист та соціальне забезпечення	2510	-	-
УСЬОГО	2520	3 538 126	2 111 127

Продовження додатка 2

III. ВИКОНАННЯ БЮДЖЕТУ (КОШТОРИСУ)

Стаття	Код рядка	Загальний фонд			Спеціальний фонд		
		план на звітний рік	фактична сума виконання за звітний період	різниця (графа 4 мінус графа 3)	план на звітний рік із урахуванням змін	фактична сума виконання за звітний період	різниця (графа 7 мінус графа 6)
1	2	3	4	5	6	7	8
ДОХОДИ							
Податкові надходження	2530	-	-	-	-	-	-
Неподаткові надходження	2540	-	-	-	-	-	-
Доходи від власності та підприємницької діяльності	2541	-	-	-	-	-	-
Адміністративні збори та платежі, доходи від некомерційної господарської діяльності	2542	-	-	-	-	-	-
Інші неподаткові надходження	2543	-	-	-	-	-	-
Власні надходження бюджетних установ	2544	-	-	-	-	-	-
Доходи від операцій з капіталом	2550	-	-	-	-	-	-
Офіційні трансферти, з них:	2560	-	-	-	-	-	-
від органів державного управління	2561	-	-	-	-	-	-
Цільові фонди	2570	-	-	-	-	-	-
Надходження державних цільових фондів	2580	-	-	-	-	-	-
Надходження Пенсійного фонду України	2581	-	-	-	-	-	-
Надходження Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття	2582	-	-	-	-	-	-
Надходження Фонду соціального страхування України	2583	-	-	-	-	-	-
Інші надходження	2590	-	-	-	-	-	-
Усього доходів	2600	-	-	-	-	-	-
ВИТРАТИ							
Оплата праці і нарахування на заробітну плату	2610	-	-	-	-	-	-
Використання товарів і послуг	2620	-	-	-	-	-	-
Обслуговування боргових зобов'язань	2630	-	-	-	-	-	-
Поточні трансферти, з них:	2640	-	-	-	-	-	-
органам державного управління інших рівнів	2641	-	-	-	-	-	-
Соціальне забезпечення	2650	-	-	-	-	-	-
Інші поточні видатки	2660	-	-	-	-	-	-
Нерозподілені видатки	2670	-	-	-	-	-	-
Придбання основного капіталу	2680	-	-	-	-	-	-
Капітальні трансферти, з них:	2690	-	-	-	-	-	-
органам державного управління інших рівнів	2691	-	-	-	-	-	-
Внутрішнє кредитування	2700	-	-	-	-	-	-
Зовнішнє кредитування	2710	-	-	-	-	-	-
Усього витрат	2780	-	-	-	-	-	-
Профіцит/дефіцит за звітний період	2790	-	-	-	-	-	-

Продовження додатка 2

IV. ЕЛЕМЕНТИ ВИТРАТ ЗА ОБМІННИМИ ОПЕРАЦІЯМИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Витрати на оплату праці	2820	2 394 917	1 663 057
Відрахування на соціальні заходи	2830	525 263	343 298
Матеріальні витрати	2840	550 991	47 766
Амортизація	2850	37 024	42 894
Інші витрати	2860	1 262	2 300
Усього	2890	3 509 457	2 099 315

директор

(підпис)

Головний бухгалтер

(підпис)

СИЧУК ЛЮДМИЛА ВАСИЛІВНА

(ініціали та прізвище)

Шаєк Оксана Володимирівна

(ініціали та прізвище)

Додаток Б

Додаток 1
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку в державному секторі 101
"Подання фінансової звітності"

	Дата (рік, місяць, число)		Коди		
			2021	01	01
Установа/бюджет	ВОЛИНЬСЬКА ДЕРЖАВНА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКА ДОСЛІДНА СТАНЦІЯ ІНСТИТУТУ КАРТОПЛЯРСТВА НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ АГРАРНИХ НАУК УКРАЇНИ	за ЄДРПОУ	13368842		
Територія	КНЯГИНИНІВСЬКА/С. КНЯГИНИНОК	за КОАТУУ	0722883700		
Організаційно-правова форма господарювання	Державна організація (установа, заклад)	за КОПФГ	425		
Орган державного управління	-	за КОДУ	659		
Вид економічної діяльності	Дослідження й експериментальні розробки в галузі біотехнологій	за КВЕД	72.11		

Одиниця виміру: грн

Періодичність: проміжна, річна

БАЛАНС
на 1 січня 2021 року

Форма №1-дс			
Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. НЕФІНАНСОВІ АКТИВИ			
Основні засоби:	1000	457 575	426 369
первісна вартість	1001	1 713 607	1 715 045
знос	1002	1 256 032	1 288 676
Інвестиційна нерухомість:	1010	-	-
первісна вартість	1011	-	-
знос	1012	-	-
Нематеріальні активи:	1020	17 530	13 150
первісна вартість	1021	67 866	67 866
накопичена амортизація	1022	50 336	54 716
Незавершені капітальні інвестиції	1030	-	-
Довгострокові біологічні активи:	1040	-	-
первісна вартість	1041	-	-
накопичена амортизація	1042	-	-
Запаси	1050	566 110	540 413
Виробництво	1060	96 701	99 287
Поточні біологічні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	1 137 916	1 079 219
II. ФІНАНСОВІ АКТИВИ			
Довгострокова дебіторська заборгованість	1100	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції, у тому числі:	1110	-	-
цінні папери, крім акцій	1111	-	-
акції та інші форми участі в капіталі	1112	-	-
Поточна дебіторська заборгованість:			
за розрахунками з бюджетом	1120	-	-
за розрахунками за товари, роботи, послуги	1125	179 437	203 835
за наданими кредитами	1130	-	-
за виданими авансами	1135	-	-
за розрахунками із соціального страхування	1140	17 969	19 108
за внутрішніми розрахунками	1145	-	-
інша поточна дебіторська заборгованість	1150	10 932	10 932
Поточні фінансові інвестиції	1155	-	-
Грошові кошти та їх еквіваленти розпорядників бюджетних коштів та державних цільових фондів у:			
національній валюті, у тому числі в:	1160	39 226	58 709
касі	1161	3 609	2 384
казначействі	1162	35 617	56 325
установах банків	1163	-	-
дорозі	1164	-	-
іноземній валюті	1165	-	-
Кошти бюджетів та інших клієнтів на:			
єдиному казначейському рахунку	1170	-	-
рахунках в установах банків, у тому числі в:	1175	-	-
національній валюті	1176	-	-
іноземній валюті	1177	-	-
Інші фінансові активи	1180	-	-
Усього за розділом II	1195	247 564	292 584
III. ВИТРАТИ МАЙБУТНІХ ПЕРІОДІВ	1200	-	-
БАЛАНС	1300	1 385 480	1 371 803

Продовження додатка 1

ПАСИВ	Код рядка	На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду
1	2	3	4
I. ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ ТА ФІНАНСОВИЙ РЕЗУЛЬТАТ			
Внесений капітал	1400	1 781 473	1 781 473
Капітал у дооцінках	1410	-	-
Фінансовий результат	1420	-742 186	-456 802
Капітал у підприємствах	1430	-	-
Резерви	1440	-	-
Цільове фінансування	1450	-	-
Усього за розділом I	1495	1 039 287	1 324 671
II. ЗОБОВ'ЯЗАННЯ			
Довгострокові зобов'язання:			
за цінними паперами	1500	-	-
за кредитами	1510	-	-
інші довгострокові зобов'язання	1520	-	-
Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	1530	-	-
Поточні зобов'язання:			
за платежами до бюджету	1540	3 740	4 976
за розрахунками за товари, роботи, послуги	1545	-	-
за кредитами	1550	-	-
за одержаними авансами	1555	316 080	10 680
за розрахунками з оплати праці	1560	15 441	20 544
за розрахунками із соціального страхування	1565	-	-
за внутрішніми розрахунками	1570	-	-
інші поточні зобов'язання з них:	1575	10 932	10 932
за цінними паперами	1576	-	-
Усього за розділом II	1595	346 193	47 132
III. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ	1600	-	-
IV. ДОХОДИ МАЙБУТНІХ ПЕРІОДІВ	1700	-	-
БАЛАНС	1800	1 385 480	1 371 803

директор

(підпис)

СИЧУК ЛЮДМИЛА ВАСИЛІВНА

(ініціали та прізвище)

Головний бухгалтер

(підпис)

Швек Оксана Володимирівна

(ініціали та прізвище)

Додаток В

Додаток 2
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку в державному
секторі 101 "Подання фінансової
звітності"

Установа/бюджет	ВОЛИНЬСЬКА ДЕРЖАВНА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКА ДОСЛІДНА СТАНЦІЯ ІНСТИТУТУ КАРТОПЛЯРСТВА НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ АГРАРНИХ НАУК УКРАЇНИ	Дата (рік, місяць, число) за ЄДРПОУ	Коди		
			2022	01	01
Територія	КНЯГИНИНІВСЬКА/С.КНЯГИНИНОК	за КОАТУУ	13368842		
Організаційно-правова форма господарювання	Державна організація (установа, заклад)	за КОПФГ	0722883700		
Орган державного управління	"	за КОДУ	425		
Вид економічної діяльності	Дослідження й експериментальні розробки у сфері біотехнологій	за КВЕД	659		
			72.11		

Одиниця виміру: грн.
Періодичність: проміжна, річна

ЗВІТ ПРО ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ
за 2021 рік

I. ФІНАНСОВИЙ РЕЗУЛЬТАТ ДІЯЛЬНОСТІ

Форма № 2-дс

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
ДОХОДИ			
Доходи від обмінних операцій			
Бюджетні асигнування	2010	3 539 000	2 702 400
Доходи від надання послуг (виконання робіт)	2020	961 048	1 080 841
Доходи від продажу активів	2030	-	-
Фінансові доходи	2040	-	-
Інші доходи від обмінних операцій	2050	33 594	40 269
Усього доходів від обмінних операцій	2080	4 533 642	3 823 510
Доходи від необмінних операцій			
Податкові надходження	2090	-	-
Нелюдські надходження	2100	-	-
Трансферти	2110	-	-
Надходження до державних цільових фондів	2120	-	-
Інші доходи від необмінних операцій	2130	-	-
Усього доходів від необмінних операцій	2170	-	-
Усього доходів	2200	4 533 642	3 823 510
ВИТРАТИ			
Витрати за обмінними операціями			
Витрати на виконання бюджетних програм	2210	3 539 000	2 702 400
Витрати на виготовлення продукції (надання послуг, виконання робіт)	2220	1 089 938	805 795
Витрати з продажу активів	2230	-	-
Фінансові витрати	2240	-	-
Інші витрати за обмінними операціями	2250	2 438	1 262
Усього витрат за обмінними операціями	2290	4 631 376	3 509 457
Витрати за необмінними операціями			
Трансферти	2300	-	-
Інші витрати за необмінними операціями	2310	11 725	28 669
Усього витрат за необмінними операціями	2340	11 725	28 669
Усього витрат	2380	4 643 101	3 538 126
Профіцит/дефіцит за звітний період	2390	-109 459	285 384

II. ВИДАТКИ БЮДЖЕТУ (КОШТОРИС) ЗА ФУНКЦІОНАЛЬНОЮ КЛАСИФІКАЦІЄЮ ВИДАТКІВ ТА КРЕДИТУВАННЯ БЮДЖЕТУ

Найменування показника	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Загальнодержавні функції	2420	-	-
Оборона	2430	-	-
Громадський порядок, безпека та судова влада	2440	-	-
Економічна діяльність	2450	4 643 101	3 538 126
Охорона навколишнього природного середовища	2460	-	-
Житлово-комунальне господарство	2470	-	-
Охорона здоров'я	2480	-	-
Духовний та фізичний розвиток	2490	-	-
Освіта	2500	-	-
Соціальний захист та соціальне забезпечення	2510	-	-
УСЬОГО	2520	4 643 101	3 538 126

III. ВИКОНАННЯ БЮДЖЕТУ (КОШТОРИСУ)

Продовження додатка 2

Стаття	Код рядка	Загальний фонд			Спеціальний фонд		
		план на звітний рік із урахуванням змін	фактична сума виконання за звітний період	різниця (графа 4 мінус графа 3)	план на звітний рік із урахуванням змін	фактична сума виконання за звітний період	різниця (графа 7 мінус графа 6)
1	2	3	4	5	6	7	8
ДОХОДИ							
Податкові надходження	2530	-	-	-	-	-	-
Неподаткові надходження	2540	-	-	-	-	-	-
Доходи від власності та підприємницької діяльності	2541	-	-	-	-	-	-
Адміністративні збори та платежі, доходи від некомерційної господарської діяльності	2542	-	-	-	-	-	-
Інші неподаткові надходження	2543	-	-	-	-	-	-
Власні надходження бюджетних установ	2544	-	-	-	-	-	-
Доходи від операцій з капіталом	2550	-	-	-	-	-	-
Офіційні трансфери, з них:	2560	-	-	-	-	-	-
від органів державного управління	2561	-	-	-	-	-	-
Цільові фонди	2570	-	-	-	-	-	-
Надходження державних цільових фондів	2580	-	-	-	-	-	-
Надходження Пенсійного фонду України	2581	-	-	-	-	-	-
Надходження Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття	2582	-	-	-	-	-	-
Надходження Фонду соціального страхування України	2583	-	-	-	-	-	-
Інші надходження	2590	-	-	-	-	-	-
Усього доходів	2600	-	-	-	-	-	-
ВИТРАТИ							
Оплата праці і нарахування на заробітну плату	2610	-	-	-	-	-	-
Використання товарів і послуг	2620	-	-	-	-	-	-
Обслуговування боргових зобов'язань	2630	-	-	-	-	-	-
Поточні трансфери, з них:	2640	-	-	-	-	-	-
органам державного управління інших рівнів	2641	-	-	-	-	-	-
Соціальне забезпечення	2650	-	-	-	-	-	-
Інші поточні видатки	2660	-	-	-	-	-	-
Нерозподілені видатки	2670	-	-	-	-	-	-
Придбання основного капіталу	2680	-	-	-	-	-	-
Капітальні трансфери, з них:	2690	-	-	-	-	-	-
органам державного управління інших рівнів	2691	-	-	-	-	-	-
Внутрішнє кредитування	2700	-	-	-	-	-	-
Зовнішнє кредитування	2710	-	-	-	-	-	-
Усього витрат	2780	-	-	-	-	-	-
Профіцит/дефіцит за звітний період	2790	-	-	-	-	-	-

IV. ЕЛЕМЕНТИ ВИТРАТ ЗА ОБМІННИМИ ОПЕРАЦІЯМИ

Продовження додатка 2

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Витрати на оплату праці	2820	3 138 398	2 394 917
Відрахування на соціальні заходи	2830	1 028 705	525 263
Матеріальні витрати	2840	432 234	550 991
Амортизація	2850	29 601	37 024
Інші витрати	2860	2 438	1 262
Усього	2890	4 631 376	3 509 457

Директор

(підпис)

Головний бухгалтер

(підпис)

САВЧУК ПЕТРО ПЕТРОВИЧ

(ініціали та прізвище)

ШВЕК Оксана Володимирівна

(ініціали та прізвище)

Додаток Г

Додаток 1
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку в державному секторі 101
"Подання фінансової звітності"

			Коди		
			2022	01	01
Установа/бюджет	ВОЛИНЬСЬКА ДЕРЖАВНА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКА ДОСЛІДНА СТАНЦІЯ ІНСТИТУТУ КАРТОПЛЯРСТВА НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ АГРАРНИХ НАУК УКРАЇНИ	Дата (рік, місяць, число) за ЄДРПОУ	13368842		
Територія	КНЯГИНИНІВСЬКА/С.КНЯГИНИНОК	за КОАТУУ	0722883700		
Організаційно-правова форма господарювання	Державна організація (установа, заклад)	за КОПФГ	425		
Орган державного управління	-	за КОДУ	659		
Вид економічної діяльності	Дослідження й експериментальні розробки у сфері біотехнологій	за КВЕД	72.11		

Одиниця виміру: грн

Періодичність: проміжна, річна

БАЛАНС
на 1 січня 2022 року

Форма №1-дс			
Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. НЕФІНАНСОВІ АКТИВИ			
Основні засоби:	1000	426 369	402 931
первісна вартість	1001	1 715 045	1 717 091
знос	1002	1 288 676	1 314 160
Інвестиційна нерухомість:	1010	-	-
первісна вартість	1011	-	-
знос	1012	-	-
Нематеріальні активи:	1020	13 150	8 768
первісна вартість	1021	67 866	67 866
накопичена амортизація	1022	54 716	59 098
Незавершені капітальні інвестиції	1030	-	-
Довгострокові біологічні активи:	1040	-	-
первісна вартість	1041	-	-
накопичена амортизація	1042	-	-
Запаси	1050	540 413	504 030
Виробництво	1060	99 287	173 814
Поточні біологічні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	1 079 219	1 089 543
II. ФІНАНСОВІ АКТИВИ			
Довгострокова дебіторська заборгованість	1100	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції, у тому числі:	1110	-	-
цінні папери, крім акцій	1111	-	-
акції та інші форми участі в капіталі	1112	-	-
Поточна дебіторська заборгованість:			
за розрахунками з бюджетом	1120	-	-
за розрахунками за товари, роботи, послуги	1125	203 835	93 427
за наданими кредитами	1130	-	-
за виданими авансами	1135	-	-
за розрахунками із соціального страхування	1140	19 108	-
за внутрішніми розрахунками	1145	-	-
інша поточна дебіторська заборгованість	1150	10 932	10 932
Поточні фінансові інвестиції	1155	-	-
Грошові кошти та їх еквіваленти розпорядників бюджетних коштів та державних цільових фондів у:			
національній валюті, у тому числі в:	1160	58 709	141 570
касі	1161	2 384	3 434
казначействі	1162	56 325	138 136
установах банків	1163	-	-
дорозі	1164	-	-
іноземній валюті	1165	-	-
Кошти бюджетів та інших клієнтів на:			
єдиному казначейському рахунку	1170	-	-
рахунках в установах банків, у тому числі в:	1175	-	-
національній валюті	1176	-	-
іноземній валюті	1177	-	-
Інші фінансові активи	1180	-	-
Усього за розділом II	1195	292 584	245 929
III. ВИТРАТИ МАЙБУТНІХ ПЕРІОДІВ	1200	-	-
БАЛАНС	1300	1 371 803	1 335 472

Продовження додатка 1

ПАСИВ	Код рядка	На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду
1	2	3	4
I. ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ ТА ФІНАНСОВИЙ РЕЗУЛЬТАТ			
Внесений капітал	1400	1 781 473	1 781 473
Капітал у дооцінках	1410	-	-
Фінансовий результат	1420	-456 802	-566 261
Капітал у підприємствах	1430	-	-
Резерви	1440	-	-
Цільове фінансування	1450	-	-
Усього за розділом I	1495	1 324 671	1 215 212
II. ЗОБОВ'ЯЗАННЯ			
Довгострокові зобов'язання:			
за цінними паперами	1500	-	-
за кредитами	1510	-	-
інші довгострокові зобов'язання	1520	-	-
Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	1530	-	-
Поточні зобов'язання:			
за платежами до бюджету	1540	4 976	3 633
за розрахунками за товари, роботи, послуги	1545	-	-
за кредитами	1550	-	-
за одержаними авансами	1555	10 680	89 180
за розрахунками з оплати праці	1560	20 544	16 515
за розрахунками із соціального страхування	1565	-	-
за внутрішніми розрахунками	1570	-	-
інші поточні зобов'язання з них:	1575	10 932	10 932
за цінними паперами	1576	-	-
Усього за розділом II	1595	47 132	120 260
III. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ	1600	-	-
IV. ДОХОДИ МАЙБУТНІХ ПЕРІОДІВ	1700	-	-
БАЛАНС	1800	1 371 803	1 335 472

Директор

(підпис)

САВЧУК ПЕТРО ПЕТРОВИЧ

(ініціали та прізвище)

Головний бухгалтер

(підпис)

Швек Оксана Володимирівна

(ініціали та прізвище)

Додаток Д

Додаток 2
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку в державному
секторі 101 "Подання фінансової
звітності"

Установа/бюджет ВОЛИНЬСЬКА ДЕРЖАВНА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКА ДОСЛІДНА СТАНЦІЯ ІНСТИТУТУ
КАРТОПЛЯРСТВА НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ АГРАРНИХ НАУК УКРАЇНИ

Дата (рік, місяць, число)
за ЄДРПОУ

Територія Рокині

за КАТОТТГ

Організаційно-правова форма

за КОПФГ

господарювання

Державна організація (установа, заклад)

Орган державного управління

за КОДУ

Вид економічної діяльності

Дослідження й експериментальні розробки у сфері біотехнологій

за КВЕД

Коди		
2023	01	01
13368842		
UA07080170020024355		
425		
659		
72.11		

Одиниця виміру: грн.

Періодичність: проміжна, річна

ЗВІТ ПРО ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ за 2022 рік

І. ФІНАНСОВИЙ РЕЗУЛЬТАТ ДІЯЛЬНОСТІ

Форма № 2-дс

Стаття 1	Код рядка 2	За звітний період 3	За аналогічний період попереднього року 4
ДОХОДИ			
Доходи від обмінних операцій			
Бюджетні асигнування	2010	3 635 800	3 539 000
Доходи від надання послуг (виконання робіт)	2020	1 121 506	961 048
Доходи від продажу активів	2030	-	-
Фінансові доходи	2040	-	-
Інші доходи від обмінних операцій	2050	44 107	33 594
Усього доходів від обмінних операцій	2080	4 801 413	4 533 642
Доходи від необмінних операцій			
Податкові надходження	2090	-	-
Неподаткові надходження	2100	-	-
Трансферти	2110	-	-
Надходження до державних цільових фондів	2120	-	-
Інші доходи від необмінних операцій	2130	-	-
Усього доходів від необмінних операцій	2170	-	-
Усього доходів	2200	4 801 413	4 533 642
ВИТРАТИ			
Витрати за обмінними операціями			
Витрати на виконання бюджетних програм	2210	3 635 800	3 539 000
Витрати на виготовлення продукції (надання послуг, виконання робіт)	2220	1 181 687	1 089 938
Витрати з продажу активів	2230	-	-
Фінансові витрати	2240	-	-
Інші витрати за обмінними операціями	2250	5 634	2 438
Усього витрат за обмінними операціями	2290	4 823 121	4 631 376
Витрати за необмінними операціями			
Трансферти	2300	-	-
Інші витрати за необмінними операціями	2310	41 674	11 725
Усього витрат за необмінними операціями	2340	41 674	11 725
Усього витрат	2380	4 864 795	4 643 101
Профіцит/дефіцит за звітний період	2390	-63 382	-109 459

ІІ. ВИДАТКИ БЮДЖЕТУ (КОШТОРИСУ) ЗА ФУНКЦІОНАЛЬНОЮ КЛАСИФІКАЦІЄЮ ВИДАТКІВ ТА КРЕДИТУВАННЯ БЮДЖЕТУ

Найменування показника 1	Код рядка 2	За звітний період 3	За аналогічний період попереднього року 4
Загальнодержавні функції	2420	-	-
Оборона	2430	-	-
Громадський порядок, безпека та судова влада	2440	-	-
Економічна діяльність	2450	4 864 795	4 643 101
Охорона навколишнього природного середовища	2460	-	-
Житлово-комунальне господарство	2470	-	-
Охорона здоров'я	2480	-	-
Духовний та фізичний розвиток	2490	-	-
Освіта	2500	-	-
Соціальний захист та соціальне забезпечення	2510	-	-
УСЬОГО:	2520	4 864 795	4 643 101

III. ВИКОНАННЯ БЮДЖЕТУ (КОШТОРИСУ)

Продовження додатка 2

Стаття	Код рядка	Загальний фонд			Спеціальний фонд		
		план на звітний рік із урахуванням змін	фактична сума виконання за звітний період	різниця (граф 4 мінус графа 3)	план на звітний рік із урахуванням змін	фактична сума виконання за звітний період	різниця (граф 7 мінус графа 6)
1	2	3	4	5	6	7	8
ДОХОДИ							
Податкові надходження	2530	-	-	-	-	-	-
Неподаткові надходження	2540	-	-	-	-	-	-
Доходи від власності та підприємницької діяльності	2541	-	-	-	-	-	-
Адміністративні збори та платежі, доходи від некомерційної підприємницької діяльності	2542	-	-	-	-	-	-
Інші неподаткові надходження	2543	-	-	-	-	-	-
Власні надходження бюджетних установ	2544	-	-	-	-	-	-
Доходи від операцій з капіталом	2550	-	-	-	-	-	-
Офіційні трансферти, з них:	2560	-	-	-	-	-	-
від органів державного управління	2561	-	-	-	-	-	-
Цільові фонди	2570	-	-	-	-	-	-
Надходження державних цільових фондів	2580	-	-	-	-	-	-
Надходження Пенсійного фонду України	2581	-	-	-	-	-	-
Надходження Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття	2582	-	-	-	-	-	-
Надходження Фонду соціального страхування України	2583	-	-	-	-	-	-
Інші надходження	2590	-	-	-	-	-	-
Усього доходів	2600	-	-	-	-	-	-
ВИТРАТИ							
Оплата праці і нарахування на заробітну плату	2610	-	-	-	-	-	-
Використання товарів і послуг	2620	-	-	-	-	-	-
Обслуговування боргових зобов'язань	2630	-	-	-	-	-	-
Поточні трансферти, з них:	2640	-	-	-	-	-	-
органам державного управління інших рівнів	2641	-	-	-	-	-	-
Соціальне забезпечення	2650	-	-	-	-	-	-
Інші поточні видатки	2660	-	-	-	-	-	-
Нерозподілені видатки	2670	-	-	-	-	-	-
Придбання основного капіталу	2680	-	-	-	-	-	-
Капітальні трансферти, з них:	2690	-	-	-	-	-	-
органам державного управління інших рівнів	2691	-	-	-	-	-	-
Внутрішнє кредитування	2700	-	-	-	-	-	-
Зовнішнє кредитування	2710	-	-	-	-	-	-
Усього витрат	2780	-	-	-	-	-	-
Профіцит/дефіцит за звітний період	2790	-	-	-	-	-	-

IV. ЕЛЕМЕНТИ ВИТРАТ ЗА ОБМІННИМИ ОПЕРАЦІЯМИ

Продовження додатка 2

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Витрати на оплату праці	2820	3 167 563	3 138 398
Відрахування на соціальні заходи	2830	690 730	1 028 705
Матеріальні витрати	2840	930 348	432 234
Амортизація	2850	28 846	29 601
Інші витрати	2860	5 634	2 438
Усього	2890	4 823 121	4 631 376

Директор

(підпис)

Савчук Петро Петрович

(ініціали та прізвище)

Головний бухгалтер

(підпис)

Швек Оксана Володимирівна

(ініціали та прізвище)

Додаток Є

Додаток 1
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку в державному секторі 101
"Подання фінансової звітності"

			Коди		
			2023	01	01
Установа/бюджет	ВОЛИНЬСЬКА ДЕРЖАВНА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКА ДОСЛІДНА СТАНЦІЯ ІНСТИТУТУ КАРТОПЛЯРСТВА НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ АГРАРНИХ НАУК УКРАЇНИ	Дата (рік, місяць, число) за ЄДРПОУ	13368842		
Територія	Рокині	за КАТОТТГ	UA07080170020024355		
Організаційно-правова форма господарювання	Державна організація (установа, заклад)	за КОПФГ	425		
Орган державного управління	-	за КОДУ	659		
Вид економічної діяльності	Дослідження й експериментальні розробки у сфері біотехнологій	за КВЕД	72.11		

Одиниця виміру: грн

Періодичність: проміжна, річна

БАЛАНС
на 1 січня 2023 року

Форма №1-дс

Актив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. НЕФІНАНСОВІ АКТИВИ			
Основні засоби:	1000	402 931	8 768 404
первісна вартість	1001	1 717 091	10 107 030
знос	1002	1 314 160	1 338 626
Інвестиційна нерухомість:	1010	-	-
первісна вартість	1011	-	-
знос	1012	-	-
Нематеріальні активи:	1020	8 768	4 388
первісна вартість	1021	67 866	67 866
накопичена амортизація	1022	59 098	63 478
Незавершені капітальні інвестиції	1030	-	-
Довгострокові біологічні активи:	1040	-	-
первісна вартість	1041	-	-
накопичена амортизація	1042	-	-
Запаси	1050	504 030	305 960
Виробництво	1060	173 814	378 133
Поточні біологічні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	1 089 543	9 456 885
II. ФІНАНСОВІ АКТИВИ			
Довгострокова дебіторська заборгованість	1100	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції, у тому числі:	1110	-	-
цінні папери, крім акцій	1111	-	-
акції та інші форми участі в капіталі	1112	-	-
Поточна дебіторська заборгованість:			
за розрахунками з бюджетом	1120	-	-
за розрахунками за товари, роботи, послуги	1125	93 427	120 799
за наданими кредитами	1130	-	-
за виданими авансами	1135	-	-
за розрахунками із соціального страхування	1140	-	1 379
за внутрішніми розрахунками	1145	-	-
інша поточна дебіторська заборгованість	1150	10 932	10 932
Поточні фінансові інвестиції	1155	-	-
Грошові кошти та їх еквіваленти розпорядників бюджетних коштів та державних цільових фондів у:			
національній валюті, у тому числі в:	1160	141 570	16 736
касі	1161	3 434	2 431
казначействі	1162	138 136	14 305
установах банків	1163	-	-
дорозі	1164	-	-
іноземній валюті	1165	-	-
Кошти бюджетів та інших клієнтів на:			
єдиному казначейському рахунку	1170	-	-
рахунках в установах банків, у тому числі в:	1175	-	-
національній валюті	1176	-	-
іноземній валюті	1177	-	-
Інші фінансові активи	1180	-	-
Усього за розділом II	1195	245 929	149 846
III. ВИТРАТИ МАЙБУТНІХ ПЕРІОДІВ	1200	-	-
БАЛАНС	1300	1 335 472	9 606 731

Продовження додатка 1

ПАСИВ	Код рядка	На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду
1	2	3	4
I. ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ ТА ФІНАНСОВИЙ РЕЗУЛЬТАТ			
Внесений капітал	1400	1 781 473	10 171 309
Капітал у дооцінках	1410	-	-
Фінансовий результат	1420	-566 261	-629 643
Капітал у підприємствах	1430	-	-
Резерви	1440	-	-
Цільове фінансування	1450	-	-
Усього за розділом I	1495	1 215 212	9 541 666
II. ЗОБОВ'ЯЗАННЯ			
Довгострокові зобов'язання:			
за цінними паперами	1500	-	-
за кредитами	1510	-	-
інші довгострокові зобов'язання	1520	-	-
Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	1530	-	-
Поточні зобов'язання:			
за платежами до бюджету	1540	3 633	868
за розрахунками за товари, роботи, послуги	1545	-	-
за кредитами	1550	-	-
за одержаними авансами	1555	89 180	49 680
за розрахунками з оплати праці	1560	16 515	3 585
за розрахунками із соціального страхування	1565	-	-
за внутрішніми розрахунками	1570	-	-
інші поточні зобов'язання з них:	1575	10 932	10 932
за цінними паперами	1576	-	-
Усього за розділом II	1595	120 260	65 065
III. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ	1600	-	-
IV. ДОХОДИ МАЙБУТНІХ ПЕРІОДІВ	1700	-	-
БАЛАНС	1800	1 335 472	9 606 731

Директор

(підпис)

Савчук Петро Петрович

(ініціали та прізвище)

Головний бухгалтер

(підпис)

Швек Оксана Володимирівна

(ініціали та прізвище)

Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана
кафедра бізнес-економіки та підприємництва

**ІНДИВІДУАЛЬНИЙ ПЛАН
НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ РОБОТИ МАГІСТРА
Кичука Івана Сергійовича**

**ОПП «Економіка агробізнесу та агротрейдинг»
на 2022-2023 рр.**

№	Вид науково-дослідної роботи	Термін виконання	Результат виконання
1	Участь у Всеукраїнської наукової інтернет-конференції студентів, аспірантів і молодих вчених «НАУКОВІ БАРВИ-2023» «Сучасний агробізнес: технології, економіка, трейдинг»	«6-10» листопада 2023 р.	Доповідь: ШЛЯХИ ПОКРАЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ АГРОПІДПРИЄМСТВ Сертифікат учасника.

Дата

Підпис

Всеукраїнської наукової інтернет-конференції студентів, аспірантів і молодих вчених «НАУКОВІ БАРВИ-2023» «Сучасний агробізнес: технології, економіка, трейдинг» (17.11.2023)

ШЛЯХИ ПОКРАЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ АГРОПІДПРИЄМСТА

Покращення ефективності агропідприємств може бути досягнуте за допомогою різноманітних стратегій та підходів. Під впливом сучасних процесів глобалізації, інтеграції та трансформаційних змін у сфері організаційно-економічних та фінансово-кредитних механізмів господарювання, значна частина аграрних підприємств в Україні опинилася в критичному стані розвитку. Це обумовлено недосконалістю системи та потребою у пошуку шляхів забезпечення їх ефективного виробництва через обґрунтування стратегій економічної діяльності та розробку інноваційних напрямків для підвищення конкурентоспроможності на внутрішніх і зовнішніх ринках. Однак, крім зазначених чинників, що негативно впливають на ефективність аграрних підприємств, слід врахувати, що сам аграрний сектор є одним з найбільш ризикованих, оскільки його ефективність залежить від природно-кліматичних умов та адекватного технологічного та ресурсного забезпечення[1].

Для забезпечення економічного розвитку аграрних підприємств важливо реалізувати всебічну інтенсифікацію сільськогосподарського виробництва, спрямовану на підвищення врожайності сільськогосподарських культур та продуктивності худоби. Разом з цим, необхідно ефективно використовувати внутрішні можливості для максимізації виробничо-ресурсного потенціалу та проведення маркетингової діяльності. Ключовим елементом є розробка оптимальної програми виробництва основних видів продукції, що враховує вимоги ринку і потреби споживачів. Ця програма повинна бути адаптована до внутрішніх можливостей використання наявного ресурсного потенціалу. Це дозволить оптимізувати отримання прибутків на одиницю залучених у виробництво земель та інших ресурсів [2].

Першим кроком до покращення ефективності агробізнесу є розуміння вашого ринку та ваших клієнтів. Ви повинні знати, хто вони, що їм потрібно, що вони цінують і як вони поведуться. Вам також потрібно дослідити своїх конкурентів, їхні сильні та слабкі сторони, можливості та загрози. Проводячи аналіз ринку, ви можете визначити свою унікальну торговельну пропозицію, конкурентну перевагу та сегменти ринку. Ви також можете використовувати цю інформацію для розробки своєї маркетингової стратегії, ціноутворення, просування та каналів розподілу.

Другим кроком до підвищення продуктивності вашого агробізнесу є оптимізація операцій і процесів. Вам потрібно переконатися, що ви використовуєте найкращі практики, технології та методи для виробництва, обробки та доставки вашої продукції. Вам також потрібно ефективно та раціонально управляти своїми ресурсами, такими як земля, вода, енергія, праця та капітал. Проводячи оперативний аналіз, ви можете визначити ключові показники ефективності, вузькі місця, ризики та можливості для вдосконалення. Ви також можете використовувати цю інформацію для впровадження заходів контролю якості, зменшення відходів, економії коштів і підвищення продуктивності.

Третій крок до покращення ефективності вашого агробізнесу – інновація ваших продуктів і послуг. Потрібно постійно стежити за тенденціями, потребами та вподобаннями клієнтів і ринку. Вам також потрібно досліджувати нові ідеї, технології та рішення, які можуть додати цінність, диференціацію та привабливість ваших продуктів. Проводячи аналіз продукту, ви можете визначити життєвий цикл продукту, портфоліо продуктів, недоліки продукту та потенціал продукту[3] Ви також можете використовувати цю інформацію для розробки нових продуктів, удосконалення існуючих продуктів або диверсифікації свого асортименту.

Четвертий крок до покращення ефективності вашого агробізнесу – це залучення зацікавлених сторін і побудова з ними міцних відносин. Вам потрібно ефективно, прозоро та послідовно спілкуватися зі своїми клієнтами, постачальниками, співробітниками, інвесторами, регуляторами та спільнотою. Ви також повинні прислухатися до їхніх відгуків, очікувань і занепокоєнь, а також вирішувати їх швидко й задовільно. Проводячи аналіз зацікавлених сторін, ви можете визначити свої групи зацікавлених сторін, їхні інтереси, їхній вплив і їхнє задоволення.[4] Ви також можете використовувати цю інформацію для розробки стратегій обслуговування клієнтів, управління постачальниками, залучення працівників, відносин з інвесторами та корпоративної соціальної відповідальності.

П'ятий крок до покращення ефективності вашого агробізнесу – це вчитися на ваших даних і використовувати їх для прийняття обґрунтованих рішень. Вам потрібно збирати, аналізувати та інтерпретувати дані з різних джерел, як-от дослідження ринку, ваші операції, ваші продукти та ваші зацікавлені сторони. Вам також потрібно використовувати такі інструменти, як інформаційні панелі, звіти та діаграми, щоб візуалізувати та передавати свої дані. Проводячи аналіз даних, ви можете визначити свої сильні та слабкі сторони, можливості та загрози, а також оцінити свою ефективність у порівнянні зі своїми цілями та

контрольними показниками. Ви також можете використовувати цю інформацію, щоб оцінити свої результати, виявити недоліки та спланувати свої дії.

Шостий і останній крок до покращення продуктивності вашого агробізнесу — адаптація до середовища та готовність до змін. Вам потрібно стежити за зовнішніми факторами, такими як економічні, соціальні, політичні, правові та екологічні умови, які можуть вплинути на ваш агробізнес. Ви також повинні передбачити виклики, можливості та ризики, які можуть виникнути через ці фактори. Проводячи аналіз середовища, ви можете визначити свої загрози, можливості та сценарії, а також оцінити їхній вплив і ймовірність. Ви також можете використовувати цю інформацію для розробки своїх планів на випадок надзвичайних ситуацій, стратегій пом'якшення наслідків і можливостей стійкості. Ці кроки становлять комплексний підхід до покращення ефективності агробізнесу та сприяють його стійкому розвитку в умовах змінного середовища. [5]

Покращення ефективності агробізнесу вимагає комплексного підходу та ретельного вивчення різних аспектів підприємницької діяльності. Розуміння ринку та потреб клієнтів, оптимізація операцій, інновації у продукції та послугах, залучення зацікавлених сторін та використання даних для прийняття обґрунтованих рішень є ключовими етапами цього процесу. Додатково, адаптація до змін у середовищі та готовність до нових викликів є важливими елементами стійкого розвитку аграрного бізнесу.[6] Зазначені шість кроків, які включають аналіз ринку, оптимізацію операцій, інновації, взаємодію з зацікавленими сторонами, використання даних та гнучкість до змін, становлять інтегрований план дій для підвищення конкурентоспроможності та стійкості агробізнесу в сучасних умовах. Реалізація цих кроків сприятиме ефективному управлінню ресурсами, зростанню прибутковості та збільшенню конкурентоспроможності в галузі сільського господарства.

Література

1. Гречкосій В. В. Стан і перспективи розвитку регіонального ринку продукції рослинництва. *Вісник аграрної науки Причорномор'я*. 2009. С. 81-86.
2. Бутенко Д. С., Шеянова Ю. Д. Management of organizational capital of business enterprises. *Економіка і суспільство*. 2019. No. 20. С. 5-7
3. Edvinsson L. Intellectual Capital. Realizing Your Company's True Value by Finding Its Hidden Roots. N. Y, 1997. P. 24-39
4. Теоретичні основи та форми прояву аграрного бізнесу | І А Абрамович | Ефективна економіка №12 2011. Журнал «Ефективна економіка» - наукове фахове видання з питань економіки. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=907> (дата звернення: 10.11.2023).

5. Кобелєва Т.О., Витвицька О.Д., Перерва П.Г., Ковальчук С.В. Стратегічне управління розвитком підприємства на засадах інтелектуальної власності : Зб. наук. пр. Харків : НТУ "ХПІ", 2022. С. 52-57.

6. Пономарьова М. С. Обґрунтування стратегічного розвитку сільськогосподарських підприємств в сучасних умовах господарювання. *Вісник ХНАУ*. 2017. № 2 С. 268–275